

Največji slovenski dnevnik
v Zedinjenih državah
Velja za vse leto ... \$3.50
Za po! leta \$2.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian daily
in the United States
Issued every day except Sundays
and Legal Holidays
50,000 Readers

Telephone: CORTLANDT 4687.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

Telephone: CORTLANDT 4687.

NO. 226. — ŠTEV. 226.

NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 26, 1918. — ČETRETEK, 26. SEPTEMBRA, 1918.

VOLUME XXVI — LETNIK XXVI.

25 LET OBSTOJA GLAS NARODA

Ko je Kristof Kolumb leta 1492 razkril Ameriko, se je odprl evropskemu svetu čisto nov pogled. Polagoma je pričelo prodirati med različne narode Evrope, da obstaja novi svet, ki nudi brezprimerne prilike vsem, ki se jih hočejo poslužiti.

Od tedaj datira priseljevanje v Ameriko.

Temelj organizacije Združenih držav je bil položen, ko je Francija zasedla Louisiano in ko so se Holanđi izkrcali ob izlivu ameriškega Rena — ob Hudsonu pri New Yorku. S tem je bil položen temelj bodočemu državnemu organizizmu.

S tem je bil položen temelj razvoju svobodne države, koje vresničenje se je izvršilo šele približno dvesto let pozneje.

Ameriška revolucija se je končala z zmago ameriških prostih držav. Vstanovili so republiko, sestavili ustavo, proglasili proklamacijo neodvisnosti, ki je glede visokih ciljev in nesebnih namenov brez primere v svetovni zgodovini, in vstale so Združene države Severne Amerike.

Časi prvotne kolonizacije so minuli.

Ameriški narod, obstoječ na jugu iz francoskih in španskih priseljencev, je pričel stremeti po nadaljnjem razširjanju, kajti ni se hotel omejiti na tesne meje pasu ob Atlantskem oceanu. Podjetni ljudje, ki so si hoteli vstvariti boljše življenske pogoje, so šli naprej, nalik karavanam v Sahari, s svojimi ženami in otroci in z vsem svojim imetjem v smeri proti zapadu, da kolonizirajo velike in plodnosne ravnine, ki se raztezajo onstran reke Delaware in dalje preko Mississippija.

Tako se je vedno bolj širil krog držav, ki so stopale v zvezo z ameriško demokracijo in tako je vedno večja postajala moč zastave, koje prvi simbol je bil v dejstevstvu na Philadelphiji.

Novejša zgodovina Združenih držav ne obsega drugega kot boje s sovražnimi indijanskimi plemeni, ki so se vstavliali prodiranju belega plemena proti zapadu.

Notranji procvit Združenih držav je stvar, katere se nečemo lotiti v naslednjem članku. Kljub temu pa lahko izjavimo, da predstavlja veliko borbo svobodni- selnih ljudi, polnih ljubezni do svoje bode, za prostost in za samoodlo- čenje na svoji lastni grudi.

V tem je nakratko vsebovan cel zgodovina Združenih držav od revolucijskih let pa do najno- vejšega časa.

Amerika ne pozna zgodovine — kot jo poznajo različne evropske države. Amerika je povsem revolu- cionarnega značaja, kajti od prvega početka je obstajalo prebi- valstvo Amerike iz ljudi, ki niso bili zadovoljni z obstoječimi raz- merami v Evropi in ki so želeli bolj svobodnih tal za uresničenje svojih teženj. Vsed tega Severna Amerika tudi ne pozna nikakih monarhov, nikakih avtokracij in nikakih ljudi, ki bi hoteli vsiliti svojo voljo narodu.

Ljudje, ki so prišli na to stran atlantske obale, so prišli sem v izrecnem namenu, da se izognejo vsakemu zatiranju in da si zasi- gurajo popolnoma svoboden ob- stoj.

Ta misel je vodila tudi prve slo- venske izseljence, ki so prišli pre- ko morja v Združene države Se- verne Amerike. Ne oziraje se na posamezne misijonarje, ki so pri- šli v resničem apostolskem du- hu, da izpreobrnejo h krščanski veri še ostale ameriške Indijan- ce, se je pričelo pravo priseljeva-

nje Slovencev v Združene države v letih krog 1860, ko so postale življenske razmere v Avstriji na- ravnost neznosne.

Po sloviti marčni revoluciji leta 1848., ko so vsi avstrijsko-ogrski narodi brez vsake izjeme, torej vključno tudi Nemci in Madžari, spoznali vso perfidnost, nepostav- nost, nazadnjaštvo, klerikalizem in nezmoglost obstoječe avstro- ogrske vlade pod zloglasnim Met- ternichovim režimom, so ti naro- di vedeli, da jim nadaljni obstoj v Avstroogrski mogoče edinole pod pogojem, da se razmere ko- renito preokrenejo.

Kaj takega se pa ni zgodilo. Madžari in Nemci kot vladaju- ča naroda, dasiravno predstavljajo- joča manjšino, sta sklenila pogod- bo, koje vsebina je predstavljala narodno politično in ekonomsko poglbelj vseh drugih narodov, ži- večih v okvirju avstroogrske mo- narhije.

Na umeten način se je skrpuea- na državo razdelila v dve ustavo- dajni in administrativno ločeni polovici, kojih eno je predstavljala Avstrija, drugo pa Ogrska s prveskom kraljevine Hrvaške in Slavonije. Sporazum, kateri je bil sklenjen leta 1867., je bil smrtni udarec vsem narodnostnim tež- njam in vsem osnovnim pravicam ostalih narodov, ki so živeli v av- stroogrski monarhiji.

Dežele slovenskega juga so na umeten način razdelili med dve državni polovici. Dalmacija je po- stala član avstrijske polovice, do- čim se je hrvaško Primorje z Re- ko priploilo ogrski državi, ne o- ziraje se na zgodovinska prava hr- vaške kraljevine do tega Primor- ja.

To je bilo leta 1867.

Se večje zločine pa so vprizo- rili pozneje, ko so na berlinskem kongresu priklopili turško pro- vince, Bosno in Heregovina Av- stroogrski, seveda začasno pod turško suvereniteto, a z izrecnim namenom, da se v doglednem ča- su trajno priklopi ti dve provin- ci Avstroogrski.

S tem se je končno razdelilo jugoslovanske dežele, ki so bile sicer že prej razdeljene, a kojih osvobojevanje je bilo pričakovati vsak dan.

Na ta način so postale razmere med našim slovanskim jugom ve- dno bolj napete in zločinska po- litika nemško-madžarskih poten- tetrov je dovedla do tega, da so postale naravnost neznosne.

Narod, ki je živel na svoji ro- di, ki se je v potu svojega obraza boril za vsakdanji kruh in ki je videl pred seboj povsem jasno in določeno svojo poglbelj se je pričel vpraševati, — zakaj in kako to.

Vzel je vso stvar s povsem prak- tičnega, namreč z materialnega stališča, kajti tja vlada mu ni dovolila, da bi se ga navdušilo za narodne ideale ter ga napolnilo z visokimi misli glede bodočnosti svojega naroda.

Pričskali so davki.

Prihajale so vedno večje in ve- čje naklade in naš priprtošni člo- vek je izprevidel, da mu ni na do- mači grudi nikake rešitve in da se mu je treba obrniti drugam.

Nikdo ne more opisati čustev, ki so navdajala vsakega, ki je za- puščal domačo grudo in se napo- til v nepoznani svet. Napel je vse svoje sile, da se izogne temu ko- raku ter si prigrvarjal na vse mo- goče načine in se tolažil.

Sila pa je bila neodoljiva in — končno je prišel do zaključka, da je zanj le še en izhod namreč iz- seljenje v deželo svobode in enake prilžnosti za obstanek.

Tako se je pričelo veliko izse- ljevanje jugoslovanskega naroda v Ameriko, ki je imelo svoj po- polnoma utemeljen vzrok.

Znano nam je sedaj splošno, da se izseljevanje v Ameriko ni vrši- lo iz dežel, kjer so bile državne uredbe pravilne in kjer se je na- rodu nudila prilika za obstanek na lastni grudi.

Nasprotno pa vidimo veliko pri- seljevanje iz dežel, kjer so bili življenjski pogoji za maso naroda neugodni, kjer se slednji ni nudi- la prilika za obstanek in napredo- vanje in kjer se je posamezne skupine plemena in naroda zasle- dovalo radi njih narodnega, ver- skega ali političnega prepričanja.

Tako vidimo naprimer veliko priseljevanje Nemcev v Ameriko po kruto zatrti revoluciji iz leta 1848. Se pred nedašnjim časom je bilo v Ameriki veliko Nemcev, ki so se vdeležili revolucije proti nemški avtokraciji, ki so se po- zneje prostovoljno udeležili dr- žavlanske vojne na strani Unije proti južnim državam.

Isto velja tudi glede zatiranih narodnosti v Turčiji, isto velja glede židov v avtokratični Rusiji in isto glede naših lastnih sloven- skih izseljencev.

Ker ni bilo obstanka doma, so prišli v deželo svobode iskati si boljše življenske prilike in s trd- nim sklepom, da uspejajo ali po- ginejo.

To je bil pričetek slovenske emigracije v Združene države in v manjši meri v Kanado in Južno Ameriko.

Prvi priseljenci našega naroda v Združenih državah, so bili po- ljedelci, ki so imeli trdni namei, nastaniti se tukaj stalno ter vsa- noviti si svoja lastna domovja.

Prišli so z denarjem ter se na- stanili po farmah, na katerih us- pejajo njih potomci še sedaj.

Drugi val priseljevanja je ob- stajal iz bolj revnega sloja naroda, ki je prišel semkaj v upu, da si s trdnim delom pribori neodvi- snost in blagostanje v obsegu, ki je pač mogoče za navadnega člo- veka.

Tako opazimo krog leta 1870 priseljence, ki so prišli sem kot navadni dninarji in izurjeni de- lavci, ki so si pa z lastno močjo pripomogli do boljšega kruha ter postali neodvisni obrtniki, trgov- ci, večtrgovci in podjetniki v splošnem.

Marsikdo, ki je prišel semkaj praznega žepa, ki si je pomogel do blagostanja z vstrajnostjo in pridnostjo, in veliko jih je bilo takih, ki so znali pametno izrabi- ti nudeče se jim prilike ter so o- pomogli z zemljišči in z njih ved- no rastočo vrednostjo.

Tako vidimo v najstarejših na- selbinah v Ameriki prikazen do- brostoječih, in lahko se reče boga- tih ljudi, ki so prišli brez vsakega denarja semkaj.

Vsi naši prvi priseljenci v Ame- riki so prišli iz materialnih nagi- bov, ker jim je manjkalo v doma- čih deželah predpogojev za uspešno napredovanje in procvit. Ti mate- rialni razlogi pa so imeli tudi po- sledico, da so se posamezne sku- pine slovenskih priseljencev v A- meriko razkropile, da je vsaka posamezna skupina odšla na svoj prostor in da ni obstajala med te- mi posameznimi skupinami nika- kaja organizacija in duševna vez.

Vse to je dovedlo do tega, da niso Slovenci v Ameriki vedeli, koliko jih je in kje žive.

Ladje, ki so prihale v newyor- ško pristanišče, so privzale ne- prestano tropo za tropo slovenskih priseljencev in vsak njih je imel naslov, ki ga je vedel v to ali ono

krajevno skupino vseh Združenih držav.

Dasiravno je bila materialna skrb prva in poglavitna, se je vendar po prvotnem mrtvilu ogle- lita med našimi ljudmi v Ameri- ki potreba, da stopijo v zvezo med seboj, da se medsebojno spoznajo in da ustvarijo nek temelj, na ka- terem bi mogli skupno in uspešno napredovati z združenimi močmi.

V tem smislu se je pričel napre- dek slovenskih priseljencev v A- meriki. Obstajala pa je še ena in največja potreba. Treba je bilo pisane in tiskane besede, ki bi družila različne slovenske nase- lbine med seboj, ki bi dajala izra- za medsebojno željam in tež- njam in ki bi bila merilo našega napredka in solidarnosti.

V tem času pa je prišel v Ame- riko ustanovitelj našega lista — Frank Sakser.

Kot že omenjeno v predidčem, je vladalo na našem kulturnem in duševnem polju veliko mrtvilo. Ljudje, ki so pršli semkaj ter se hoteli zavzeti za višje ideale, so naleteli na kaj velik odpor.

Prvi slovenski list, ki je bil v- stanovljen v Ameriki, — Ameri- kanski Slovenec — je bil zgrajen izključno na katolško-klerikalni podlagi, koje stranka je obstaja- la v ondnotnem času v naši Slo- veniji. Dubovni voditelji, ki so stali na čelu celemu podjetju, so domnevali, da bo mogoče organi- zirati ves slovenski narod v Ame- riki pod okrilje slavnostne a se- daj propadle klerikalne stranke na Slovenskem.

Prvi in najbolj znameniti pred- stavitelj te klerikalne stranke, — dr. Ivan Sušteršič, se je izkazal tekom sedanje vojne in tekom iz- polnjenja naših narodnostnih ci- ljev kot mož, za katerega se je domnevalo prej. Vsak resnični Jugoslovani in vsak prijatelj slo- venskega naroda, je vdel v tem človeku eksponenta, to je pred- stavitelja avstrijske misli in na- dalje predstavitelja tipa navad- nega človeka, ki se skuša z malen- kostnimi sredstvi in na škodo na- roda povesti visoko do — mi- nistrskega stola.

Sušteršiču se ta želja ni izpolni- la, kajti zadel je na prevelik od- por Slovencev vseh prepričanj, — klerikalnega in liberalnega, ki so imeli vsi v mislih osvobojevanje našega naroda.

Na podlagi vseh sporočil iz sta- rega kraja in ki so bila pristran- ska, ker so se tikala izključno sta- rokrajških vprašanj, je bilo ne- obhodna potreba ustanoviti v svo- bodni Ameriki slovenski list, k- bi se zavzemal tako za rojake v starem kraju in njih resnične tež- nje kot za ameriške ideale svo- bodne demokracije.

V tem smislu je vstanovil Frank Sakser z malenkostnimi sredstvi list Glas Naroda.

To se je zgodilo pred petindvaj- setimi leti, to je v času, ko je bi- la slovenska javnost v Ameriki razorana in ko ni bilo skupne ve- zi, ki veže vse preseljenke v Zdru- žene države in ko jih veže do se- danjega časa.

Vstanovitelj našega lista je pri- šel v Ameriko kot človek poln ide- alov in poln misli, da bo mo- goče našemu narodu v Ameriki pripomoči do boljšega uspeha po- tom zedinjenja, potom vezi v enem glasilu, katero je Sakser vstanov- il s svojim Glasom Naroda.

Edini list, ki je obstajal pred tem časom, je bil Amer. Slovenec, vstanovljen dve leti prej. Frank Sakser je spoznal potrebo vstanov- itve liberalnega lista, ki bi za- dostoval potrebam vseh ameri- škikh Slovencev. Ko je vstanovil

list, s svojimi malenkostnimi sred- stvi, ga je navdajala le ena mi- sel, in ta je bila razočrenje du- hov med našim narodom v Ameri- ki in vdejstevanje ciljev, kate- re so zastavili vsi najbolj rodo- ljubni ljudje, ki so vedeli, kako se odceplja veja za vejo za naš slovenski narod, ki ni velik po številu a mogočen po mislih in prerok velike bodočnosti.

V tem smislu je vstanovil Mr. Frank Sakser svoj list in ga vodil z velikimi težkočami do končne- ga uspeha.

Razmere so postajale vedno bolj zapletene.

Priseljevanje je postajalo vedno obširnejše in vsledtega je rasla tudi potreba po listih in po splo- šnem družabnem gibanju. Glas Naroda je verno zasledoval vse dogodke, ki so se završili v slo- vensk, ameriški javnosti ter tudi vzgajal narod k edinstvu in sklop- ljenju vseh narodnih moči.

Bil je njegov nepristranski o- znanjevalec stvari, ki so se vršile po širnem svetu, a je pri tem po- svečal pretežno važnost dogo- dom v Ameriki sami.

Zanimal se je za dogodke po- sameznih slovenskih naselbin, za- nimal se za njih razvoj ter pov- sečeval vse težnje družabnega značaja med slovenskimi naseljen- ci v Ameriki.

V tem oziru je vršil svojo prvo in največjo dolžnost v zvezi z — drugo dolžnostjo, da pripravi slo- venske priseljence na ameriško državljanstvo ter na vso vdelež- bo pri velikih predpravicah, ki jih ima ameriški državljan.

Ko se je pričelo med slovenski- mi delavci v Ameriki gibanje, da se slovenski delavski narod orga- nizira tudi v podpornem smislu ter stavi s tem na lastno podlago, je bil Glas Naroda prvi, ki je žr- tvoval svoje predalet ter priobče- val bodrilne članke v prilog pod- pornemu združenju slovenskega naroda v Ameriki.

V onem času se je vstanovila Jugosl. Katoliška Jednota. Vsta- novili so jo člani, ki niso sogla- šali s separatističnimi težnjami in splošnimi cilji prve slovenske pod- porne organizacije, ki je bila Kranjsko-Slov. Kat. Jednota.

Novovstanovljena organizacija se je morala boriti v pričetku z velikimi težkočami ter se lahko reče, da je bil Glas Naroda nje najboljši zagovornik v težkih dneih boja za obstanek. Od onega časa naprej je ostal list organi- zaciji vedno na strani ter jo pod- piral v vseh njenih težnjah, ne le z besedo, temveč tudi z de- janjem.

Sedanji procvit organizacije je jamstvo, da ni bilo delo Glas Naroda brezuspešno, temveč da je padlo seme na rodovitna tla ter vzklilo.

To pa je bila le ena stran delo- vanja našega lista. Njegov glavni namen je bil od prvega početka naprej tvoriti vez med sloven- skim narodom v stari domovini ter slovenskimi priseljenci v A- meriki.

V tem smislu je vršil veliko in nad vse pomembno nalogo vspr- ičo splošnega mrtvila, ki je vla- dalo med Slovenci v Ameriki.

Lastnik Glas Naroda, Frank Sakser, je izprevidel potrebo, da oživotvori tudi finacijsko vez med tukajšnjimi rojaki ter onimi onstran morja. Večina naših ljudi je prišla v Ameriko v namenu, da pomorejo svojim ljudem do- ma, da oprostitjo zadolžena pose- stva dolgov in da se vrnejo podo- loženem času domov ter si usta- nove svoja prosta domovja.

Naš slovenski delavec, ki se je

trudil in mučil v potu svojega obraza, po rudnikih in tovarnah je imel v mislih le eno stvar — namreč to, kako bi pomagal svo- ji družini doma ter s tem tudi vsem svojem.

Posluževal se je posredovanja raznih varljivih tvrdk, ki so bile vse prej kot zanesljive, in kojih edini cilj je bilo izrabljanje naše- ga priprostega in lahkovernega naroda.

Takrat pa je vstanovitelj naše- ga lista posegel ter pričel z odpo- siljanjem denarja v staro domo- vino. To podjetje je bilo nadvse uspešno in sloves sljivosti in poštenosti trdke se ni razširil le med našim narodom, temveč tudi med drugimi slovanskimi narodi, kojih družabnik je bil naš delavec.

Podjetje je uspevalo, ne na podlagi kot se je zasnovalo veli- ko ameriških podjetij tujega iz- vora, temveč na izključno pošte- ni in strogi ameriški podlagi.

To delovanje pa je tudi izzvalo odpor od strani ljudi, ki so se sku- šali obogateti na cenen način ter si pridobiti premoženje z žulji slovenskega naroda v Ameriki.

Iz tega so se izcimili številni boji, ki niso sicer zanimali širše javnosti, ki pa so bili kljub temu velpomembni v smislu, da je šla tvrdka vstanovitelja našega lista zmagoslavno iz tega boja ter je bila najbolj poštena in najbolj ku- lantna napram našim ljudem, ki so ji poverili svoje zaupanje.

Povsem jasno je, da je bil s tem v zvezi tudi list Glas Naroda, kaj- ti v prejšnjih patriarhalnih ča- sih se je smatralo zvezo med ome- njenim podjetjem in listom za po- vsem samoposebi umljivo. Umlj- vo je vsledtega tudi, da so pri- šla na površje tekom časa števil- na nespornazumljenja, ki so bila povod neštevilnih in neplodnih časnikarskih razprav.

V zvezi s tem se lahko povsem odločno in jasno izjavlja, da ni bila politična smer lista in nje- gova uprava v nikaki meri odvo- sa od splošnega položaja trgo- vskega podjetja samega.

Splošna smer lista je bila odvi- sna ednole napredovanje narodne ga življa v Ameriki v popolnem soglasju žnjim.

List je prevzel nase vsa očitu- nja, ki so se porajala v zvezi s tem. Vedel je, da so naši ljudje kritični, da ne odobravajo vsake stvari in da je težko izbrati pravo njih misel.

Izdajatelj našega lista je bi- lo vse to jasno od prvega početka ter so uredili svoje delovanje so- glasno s tem. Njih prvi namen je bil dovesti do splošne izobrazbe med slovenskim narodom ter v- buditi zavest, da je mogoče velik cilj doseči edinole potom splošne- ga sodelovanja slovenskega življa v Ameriki.

V tem smislu je deloval naš list od začetka do današnjega dne. Od početka je imel na razpo- lago le skromna sredstva, ki so pa bila kljub temu merodajna vspr- ičo malega priseljevanja.

Polagoma se je pa delokrog na- šega lista razširil ter zavzel seda- njo širino.

V tem času je prišlo na povr- šje vprašanje narodnostne enot- nosti Jugoslovancev. Takoj, ko se je pojavilo to vprašanje, je zavzel naš list absolutno narodnostno stališče, na katerem je vstrajal od začetka. V dokaz temu hočemo na drugi strani priobčiti izvlečke iz člankov našega lista, katere smo priobčili pred štirimi leti in ki nudijo zadosten dokaz, da je bilo naše stališče od početka — pravo in da bo pravo do končnega zaključka velike svetovne vojne.

Kampanja za četrto posojilo

PREDSEDNIK WILSON BO GOVORIL V PETEK V NEW YORKU TER OTVORIL KAMPANJO ZA GOVOROM V METROPOLITAN OPERA HOUSE. — GOVOR ZAKLADNIŠKEGA TAJNIKA MCADDOO. — KAKŠEN SMISEL IMA RAZPISOVANJE POSOJIL?

Washington, D. C., 25. septembra. — Kot se je izvedelo danes iz uradnih virov, bo predsednik Wilson osebno otvoril v mestu New Yorku kampanjo za četrto posojilo Svobode.

Govoril bo v petek zvečer v Metropolitan Opera House in sicer pred velikim zborovanjem, katero je priredil odsek za posojilo Svobode v zveznem rezervnem okraju New York.

Predsednika bo uvelodil guvernir zvezne rezerve banke Strong. Zakladniški tajnik McAdoo je govoril v Carnegie Hall v New Yorku pred različnimi odseki in društvi, ki bodo vodila kampanjo za četrto posojilo.

Kampanja se bo uradno pričela v soboto. Potom razpisa četrtega vojnega posojila hočejo spraviti skupaj veličansko svoto petih milijard dolarjev kot je objavil to zakladniški tajnik.

Novo vojno posojilo bo neslo, kot tretje, štiri in četrto odstotka obresti. Izplačljivo bo v dvajsetih oziroma petnajstih letih.

Kampanja bo trajala tri tedne in sicer od 23. septembra pa do vključno 19. oktobra.

Govor zakladniškega tajnika McAdoo-a je imel naslednjo vsebino:

Četrto Posojilo Svobode je največje, kar jih je bilo dosedaj razpisanih, namreč šest tisoč milijonov dolarjev. To je veličanska svota. Tako velika, da je za človeškega duha težko predstavljati si jo ali pojmovati njeno veličansko moč, če se jo izpremeni v ameriško silo ter jo vrže na tehnico in Francijo.

Potem ko je državni zakladničar omenil, da je treba armado v polju podpirati z armado doma, da je denar ena izmed glavnih potreb vojni in da so delavci za Posojilo Svobode pri prejšnjih posojilih sijajno vršili svoje delo, je nadaljeval:

Velikanske svote, katere izdaja Amerika v tej vojni, pa se ne rabi le v razdeljalne svote. Velike svote uporabljamo tudi za konstruktivno delo, ki bo trajne vrednosti za ameriški narod. Gradimo si sedaj veliko trgovsko mornarico. Po nje dovršitvi bo to največja, največja in najbolj moderna trgovska mornarica sveta. Ladjedelnice in dokli, katere gradi za promet tega trgovskega brodomstva, so bistven del njega.

Naša trgovina po vojni bo zelo povpešana vsled teh velikih narodnih podjetij.

Denar, katerega porabimo v ta namen, je za ameriški narod naloganje kapitala naravnost neprecenljive vrednosti.

Posojila na vlade zavezniških držav predstavljajo dolge velike narodev, katere se bo v pravem času plačalo nazaj.

Obveznice četrtega Posojila Svobode nosijo štiri in četrto odstot. ka obresti na leto. Zapadle bodo dne 15. oktobra 1913, če ne bodo izvedle Združene države pridržano pravico, da jih vnovično že dne 15. oktobra 1913.

Te obveznice so naloganje kapitala brezdvomne vrednosti. Nikdo, ki posodi denar vladi vsled nakupa Liberty bondov, ne sme biti v strahu, da se mu ne bo vrnilo svoje ob času zapada ali da se mu ne bo točno plačalo vsakih šest mesecev obresti.

Vsak kupec vladne obveznice stori vsled tega to, kar je za njegovo lastni blagor najboljšo, pripomore k uspehu naših armad na bojišču, k zopetnemu ustanovitvi miru in k zvarovanju prostosti in demokracije v bodočnosti.

Razentega pa bo pripomogel k konstruktivnemu delu, ki ustvarja velike mornarice, ki bo izvajala trajen upliv na prosperiteto in usodo ameriškega naroda.

Kdo naj kupi bonde? Vsi! Delavci in delavke, možki in ženske, ki prejajajo stalne plače, ljudje z zmernimi sredstvi in ljudje velikih sredstev naj bi prav posebno kupovali obveznice.

Vsi naj hranijo denar ter ga spravijo tja, kjer ga ne morejo porabiti ali rjavica, kamor ne morejo vdreti tatovi, ter ga vkrasti. Liberty bond odgovarja v polni meri tem pogojem, posebno, če je registriran pri zakladniškemu uradu Združenih držav.

Če je registriran, ga bo zakladniški urad nadomestil, če bi lastnik bond izgubil, ali če bi bil ukraden.

Zakladniški tajnik je omenil nadalje, da so plače sedaj višje kot kdaj prej, da je čas varčevati in da bo imel sedaj prihranjeni denar po vojni dvakrat tako veliko kupno moč kot sedaj.

Nadaljeval je:

Moški in ženske, ki ne hranijo sedaj denar, ter ne skrbje za bodočnost, bodo morda prišli v potrebo, če bodo težki časi spremljali povratek mir. Vsled tega je dolžnost vsakega skrbeti za ta čas in vsakdo, ki ne bo skrbel, bo povečal težkoče pri zopetnem prilagodenju industrijskih in trgovskih razmer. Vsakdo pa, ki je varčeval za tako zopet prilagodenje ter odredil vse potrebno, da olajša ta proces, je tudi skrbel, za nadaljevanje prosperitete naroda ter za blagostanje vsakega posameznika — državljana.

Vsakdo naj bi smatral vsled tega za svojo dolžnost kupovati obveznice ter tudi za svojo dolžnost, da jih proda le v slučaju najskrajnejše potrebe in da se ne pusti zavesti od nedomožnih ljudi, ki mu hočejo odvzeti take obveznice.

Zakladniški tajnik je rekel nadalje, da je že večkrat apeliral na kupce Liberty bondov, naj se vstavljaajo zapeljevanjem brezvestnih ljudi ter na ne zamenjajo svojih obveznic za akcije in obveznice dvomljive vrednosti ali za blago, za katero se zahteva višjo ceno kot plačano v gotovini.

Ponovno sem rekel, da se ne more ničesar imeti proti prodaji Liberty bondov, če postane taka prodaja neobhodna potreba vsled kake nesreče. Mi pa moramo stalno apelirati na inteligenco in lastni interes ter domoljubje kupcev Liberty bondov, naj slednje ohranijo prav do skrajne meje in da naj smatrajo to za sveto dolžnost, katero morajo vršiti v tej vojni.

Naduti Hertling

NEMŠKI DRŽAVNI KANCELAR JE IMEL NESRAMEN GOVOR, V KATEREM JE SLAVIL NEMŠKE USPEHE TER BLATIL ZA VEZNIKE. — IZJAVA CHARLES M. SCHWABA.

London, Anglija, 25. septembra. — Grof von Hertling, nemški državni kancelar, se je v svojem nagovoru pred glavnim komitejem nemškega državnega zbora pritožil, da ni posvečal ameriški predsedniku nikake pozornosti njegovi izjavi, da soglašja s štirimi točkami, katere je označil Wilson kot bistvene za mir.

Kancelar je nadalje izjavil, da je za stvarjenje lige narodov, za pospešene splošne in sukcesivne razoroženja v enakem razmerju, za ustanovitve pravih razsodišč, za prostost morja in za zavarovanje majhnih narodov.

— Mi nismo nikdar prikrivali dejstva, — je rekel Hertling, — da je daleč od nas vsaka misel na osvoboditev. Kako pa stoji stvar na nasprotni strani? Če bi človek vrjel izjavam sovražnika, ofi-fijelnim in neoficijelnim, je njegova edina želja zavrniti Nemčijo, ki se v kriminalni aroganci bori za svetovno hegemonijo. On pa se bori za prostost proti nemškemu imperijalizmu in pruskemu militarizmu.

Mi pa vemo boljše. Svetovno vojno se je pripravilo pred leti vsled dobro znane obkroževalne politike kralja Edvarda. V Franciji

GENERAL VASETIČ, POVELJNIK I. SRBSKE ARMADE, VZPODBUJA SVOJE ČETE.

© CENTRAL NEWS

Jugoslovansko gibanje priznано

RIM, ITALIJA, 25. SEPTEMBRA. — V SOGLASJU S SKLEPOM KABINETA DNE 8. SEPTEMBRA JE VLADA NASVETOVALA ZAVEZNIŠKIM VLADAM, DA SMATRA JUGOSLOVANSKO GIBANJE ZA RAZGLAŠENJE NEODVISNOSTI IN VSTAVLENJE SVOBODNE DRŽAVE, KOT GIBANJE, KI JE V SOGLASJU S PRINCIPI, ZA KATERE SE BORE ENTENTNI ZAVEZNIKI.

VLADE SO, POTRDIŠI OBVESTILO, IZRAZILE ZADOLŽNOST NAD IZJAVO ITALIJANSKE VLADE.

Italijansko priznanje jugoslovanskega gibanja s tem končuje velik spor, ki je vladal v Italiji, kajti zunanjega ministra Sonnina so ostro napadali, ker je nasprotoval temu, da bi se na vzhodnem obrežju Jadranskega morja vstvarila slovanska država.

Boji v Palestini

London, Anglija, 25. septembra. — Danes popoldne se je naznanilo, da so Angličani v svojih operacijah v Palestini zajeli več kot 40 tisoč ujetnikov in 265 topov. Angličke čete, ki operirajo vzhodno od Jordana, se nahajajo v ugodnih postojankah, da odrežejo Turke, ki se umikajo severno ob Hedjaz, železnici. Angliči se sedaj bližajo Ammonu, ki leži ob tej železnici.

Arabske čete pritiskajo na umikajočega se sovražnika proti severu od Malana.

Carigrad, Turčija, 25. sept. — Turški vojni urad je izdal o operacijah v Palestini naslednje poročilo:

Včeraj so se naše operacije razvijale v soglasju z načrti. Angliči nam sledijo korak za korakom. Ni bilo nikakih važnih dogodkov.

Washington, D. C., 25. sept. — Neko današnje poročilo iz Švice pravi, da mladoturški uradniki nalagajo velike svote denarja v švicarskih bankah, kar kaže, da ne verujejo več v stalne razmere v Nemčiji.

Glavni stan angleške armade v Palestini, 25. sept. — Nekaj sto Turkov, ki so zasedli pri Haifi, so se poslužili oblike pokrajine in so nas ovirali pri prodiranju. Na eni strani je močvirje, na drugi pa gora Karmel, toda smo jih slednje prepodili.

Prebivalstvo je priredilo navdušen sprejem, katerega so se celo vdeležili nemški naseljenci. Ti nemški naseljenci so prišli večina iz Wuertemberške in so se pri- toževali nad številnimi eksekucijami in nad pomanjkanjem varnosti. Njihova naselbina je bila zelo dobičkanosna.

Med ujetniki je bil tudi nek nemški major, ki je hotel en dan pred prihodom Angležev v mesto. z nemškimi četami odpotovati iz Haife, toda so ga Turki prisilili, še več bomb.

Je nastala obširna vojna literatura, ki se je pečala z bližnjo vojno. Upliv Avstro-Ogrske na Balkanu naj bi se izločilo. To sta zahtevala rasko ekspazivno gibanje ter panslavistična misel.

Najbolj pa vojna furija divja v sedanjem času v Združenih državah. Narod se opaja z idejo, da mora primesti Amerika blagoslove moderne žive kulture zaslužnjem narodom centralne Evrope.

Celi položaj je resen, vendar pa nam ne daje nobenega povoda za globoko depresijo. Železni zid zapadne fronte se ni prodrl in podmorski čolni izvršujejo počasi, a gotovo nalogo zmanjševanja tonaže ter s tem vedno bolj ogrožajo ter omejujejo ojačanja glede mož in materiala iz Združenih držav.

Kako grdo je lagal von Hertling svojim backom je razvidno iz naslednje brzojavke:

Philadelphia, Pa., 25. septembra. — Von Hertling je proklet lažnjivec in kar je še več, on ve, da je!

Na ta način se je izrazil Charles M. Schwab z ozirom na bahanje nemškega državnega kancelarja pred glavnim komitejem nemškega državnega zbora, ko je rekel, da dobivajo podmorski čolni vojno.

Mr. Schwab je dostavil: — Če se pravi zmagovati v vojni, če se dovoli Ameriki spraviti v Francijo več kot 1.750.000 mož, poslati preko morja rezervne čete, ki so ustavile pohod proti Parizu ter pograt Nemce nazaj, potem ne vem, kaj pomeni beseda "zmagovati".

Oficijelna poročila

FRANCOSKO POROČILO.

Pariz, Francija, 25. septembra. — Dnevno. — Tekom noči je bila delavna artilerija v sektorju pri St. Quentin ter med Ailette in Aisne.

Nemške napade v pokrajini Moisy farne se je popolnoma ustavilo.

Na fronti ob Vesle se je vzdržalo živahen artilerijski ogenj. Francoske čete so zavrnile nemške napadne čete v Champagne in Lorraine in v zadnjeimenovanem delu so izvedle tudi naval na nemške zakope.

ANGLEŠKO POROČILO.

London, Anglija, 25. septembra. — Nočno. — Vršili so se ostri krajevni boji danes zjutraj v bližini Seleny, kateri kraj smo vzeli s precejšnim številom jettikov.

Tekom jutra je vprizoril sovražnik dva protinapada proti našim pozicijam severozapadno od Fayet, ki pa sta se oba izjalovila z velikimi izgubami za Nemce, katere se je prizadelo z našim ognjem iz pušk in strojnih pušk. Pozneje zjutraj je vprizoril sovražnik tretji napad, katerega pa se je istokotno zavrnilo.

Zavrnili smo presenetljivi napad, katerega je poskusil sovražnik danes zjutraj iztočno od Epely in pred našimi pozicijami je obležalo veliko število nemških mrtvecev.

Tekom noči smo zavrnili sovražni napadni oddelek južno-iztočno od Inchy. Zgodaj zjutraj je stopil močan sovražni oddelek v eno naših pozicij v bližini Moeuvres, vendar pa se ka je pregnalo s protinapadom.

Dnevno poročilo. — Naše čete so nadalje napredovale včeraj zvečer ter tekotom noči v bližini Seleny in Griecourt.

Tekom dnevnih operacij je vprizoril sovražnik več protinapadov, kojih dva se je izvedlo z veliko silo severno od Griecourt. Oba protinapada se je zavrnilo.

Na večer je sovražnik zopet vprizoril napad pri Griecourt ter sprva napredoval. Potom protinapada pa so naše čete popolnoma zopet ustanovile prejšnji položaj.

1900 jettikov, veliko število strojnih pušk smo ujeli tekotom večeršnjih operacij severozapadno od St. Quentina.

NEMŠKO POROČILO.

Berlin, Nemčija, 25. septembra. — Nočno. — Med Omignon potokom ter Somme se je zavrnilo sveže sovražne napade.

Dnevno poročilo. — V Flandriji se je vršila živahna proizvodna delavnost.

Med Moeuvres in Havrincourt gozdom se je obnovil artilerijski boj. Pri Moeuvres so se izjalovili sveži napadi sovražnika. Iztočno od Epely smo pri krajevnih spopadih zavzeli črto, katero smo držali pred boji dne 22. septembra.

Med Omignon rečico in Somme so obnovili Angliči in Francozi svoje napade proti St. Quentina. Napade so podpirali tanki in močan artilerijski ogenj. Zgodaj zjutraj je prodrl sovražnik v Pontuett, Griecourt, in Franciluy-Seleny. Izjalovili so se poskusi sovražnika, da raztegne svoje pridobitve s pomočjo silnih napadov, ki so trajali do popoldneva.

Potom protinapada naših infanterijskih pionirjev, katere so podpirali avijatik v artilerija, se je tekotom popoldneva zopet zavzelo Pontuett in Griecourt. Višine med tema dvema mestoma se je zavzelo po omahujočem boju. Franciluy-Seleny je ostal v rokah sovražnika. Na drugih frontah se je večina sovražnih napadov izjalovila pred našimi pozicijami. Ekerkoli je došel sovražnik do njih, se ga je potem protinapadov zopet poznalo nazaj.

Med Vesle in Aisne so napadni oddelki prodrl v sovražne pozicije južno od Glennes ter privedli nazaj 85 jettikov. Zavrnilo se je močne sovražne protinapade. Pri manjših spopadih preko Vesle in v Champagne nam je padlo v roke nekaj jettikov.

Beg iz Metza.

Amsterdam, Nizozemska, 25. septembra. — Naznanja se, da zaradi bombardiranja z dalekosežni topi prebivalci Metza pripravljajo, da se umaknejo in odnesejo premoženje s krajev, ki so v ob- streljevalni razdalji in je odhod potreben.

Železniška nesreča na Saškem.

London, Anglija, 24. septembra. — Ko se je ekspresni vlak, ki je vozil iz Berlina na Dunaj, na draž- danski železniški postaji trčil v nek drug vlak, je bilo ubitih 31 oseb, 59 pa jih je bilo ranjenih.

VSEM NAŠIM NAROČNIKOM!

Kot že večkrat objavljeno, moramo z dnem 1. oktobra ustaviti naš list vsem, ki ne plačajo svoje naročnine naprej. Po novi postavi Združenih držav, katere se je uveljavilo pred kratkim, sme dobivati list le oni, ki je plačal naročnino vnaprej.

Vlada Združenih držav je izdala tozadevno povelje radi tega, ker splošno primanjkuje ti- skarskega papirja in ker hoče uvesti tudi na časnikarstvom polju ekonomijo ki je uveljavljena v drugem oziru.

Vse naše naročnike pozivlja- mo torej, naj izvrše svoje dolž- nosti napram listu, kajti v dru- gacelem slučaju se bo vsakemu ustavilo doposiljanje lista. To je nov zakon kateremu se mora po zakonu pokoriti vsakdo.

Kedaj komu poteeče naročnina se razvili v nzslovu poleg ime- na. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja leto.

To v hagogotno uvaževanje našim naročnikom.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO "GLAS NARODA".

Z Balkana

Armada dolgočnega Ferdinanda se umika na sto milj dolgi fronti. Zavezniške čete zavzele progo.

London, Anglija, 25. septembra. V sled uspešnega zavezniškega prodiranja se je bolgarska arma- da razdelila na več delov, ki pa nimajo med seboj nobene zveze. Čela bolgarske fronte je dolga 125 milj. Bolgari drže sedaj samo petindvajset milj te fronte, na o- stalem delu se pa neredno umi- kajo.

Za seboj puščajo topove, razne potrebšine in celo svoje ranjence. Sovražnik se obupno vstavlja na 25 milj dolgi fronti in sicer med Demirkapu ter med trdnjavo Strumice.

Proti tem postojankam prodira- jo zmagovalne čete gen. d'Esperey. Ta sektor je najvažnejši na celi bolgarski fronti, kajti ta sektor varuje pot do najmočnejše bolgar- ske trdnjave Strumice.

Takaj se vrše tudi najobup- nejši boji, ki so dosegli svoj višek pri reki Vardar.

Zavezniški napredujejo na vseh točkah. Posledica njihove ofenzi- ve bo popolno razdeljanje bolgar- ske armade.

Neredno umikanje sovražnih skupin zapadno od Vardarja se na- daljuje. Upati je, da bodo napre- dujoči Srbi, Francozi in Italijani odrezali Bolgarom pot.

Bolgari se umikajo proti Velešu, važnemu mestu ob Vardarju, se- verno od Gradske. Bolgari so jim neprestano za petami ter se na ne- katerih točkah že severno od Gradske.

Srbi so prekoračili reko Vardar severozapadno od tega mesta ter so ustanovili tretje predmostje, ki brani sovražniku umikanje proti Velešu.

Zavezniški so vzeli vso železni- sko progo Batoli-Philip-Gradske. Ta železniška proga je vezala dve bolgarski armadi onstran Var- darja.

Srbska kavalerija je oddaljena komaj deset milj od druge komu- nikacijske črte Veleš-Išip in Pri- lip.

Bolgari so sklenili to progo ob- upno braniti. Obe nasprotni si sili tekmujeta za Skopje, ki je naj- važnejše komunikacijsko sredi- šče.

Temu mestu so zavezniški ravno tako blizu kot Bolgari.

Druga bolgarska armada pod poveljstvom generala Fedorova se umika pred Angliči in Grki med Vardarjem in Strumico.

V najkrajšem času bodo Angle- ži vdrl v bolgarsko ozemlje.

Iz carjevega zapisnika.

London, Anglija, 24. septembra. V Londonu so pričeli izdajati za- pisnik bivšega carja Nikolaja; v naslednjem navajamo izvešček, katerega je napisal kmalu potem ko se je moral odpovedati pre- stolu:

22. marca 1917. — Prišel sem v Mohilev. Mihael se je odpovedal 8. marca. — Poslovil sem se od armad. Moje srec je skoro počilo.

10. marca. — Sprejel sem grofa Beckendorffa; nakar sem vredil svoje papirje, katerih nekatere sem sežgal.

Pozne sem odmetaval sneg.

27. septembra. — Kerensky mi je napisal, da omejim čas s svo- jo družino pri obedu, da bo delav- ski in vojaški svet miren. Sem se vdal.

3. junija. — Aleksis, ko se je igral s puško, je oddal en strel. Vojaški so zahtevali od častnika da konfiscira puško.

19. junija. — Dobra poročila. Vjeli smo 100 tisoč Nemcev. Bog bodi hvaljen; zopet se čutim mladega.

Poole je prišel na Švedsko.

Washington, D. C., 24. sept. — Generalni konzul Združenih držav Poole je prišel iz Moskve v Hel- singfors ter ima jutri priti v Stockholm.

Neko poročilo iz Helsingforsa pravi, da je generalni konzul sre- no prišel na finsko mejo. Po pre- jemu tega obvestila, je izjavil Lansing, da je pred enim tednom naročil Poole-ju, ki je bil zadnji ameriški uradnik, ki je še ostal v boljševiški prestolici, da naj od- potuje iz Rusije.

Poročilo ne omenja angleških in francoskih konzularnih uradnikov, katere zadržujejo boljševiki.

Stališče Glas Naroda v pričetku vojne

V naslednjem članku, ki obsega izvleček iz uredniških članov, priobčenih v pričetku svetovne vojne, hočemo svojim čitateljem ter prijateljem našega lista vzbuditi v spomin dejstvo, da je bilo naše stališče od prvega dne naprej, ko se je pripravljala velika svetovna katastrofa, pa do danes, dosledno, — namreč dosledno v absolutnem in nekompromisnem boju — proti Avstrogrški in njeni gospodinjini Nemčiji.

Celo naše narodno življenje od napoenskih dob naprej je bil ne prestan in trdovraten boj proti nemškemu uplivu.

Ovirali so nas na vseh poljih in umetno skušali vstaviti napredek našega naroda na vseh poljih človeškega prizadevanja.

V tem prepričanju smo započeli vse članke, kakorhitro je prišla vest o veliki krizi v Evropi in vest o skorajšnjem izbruhu svetovne vojne. — Ne more se nam očitati vsled tega nikake nedoslednosti in čeprav smo se včasih motili glede posameznosti, nam je bil v mislih le en velik cilj — namreč boj proti nemštvu in nemški kulturi z vsemi sredstvi.

V naslednjem hočemo navesti par izvlečkov iz naših uredniških člankov, katere smo priobčili ob pričetku svetovne vojne.

V uredniškem članku z dne 28. junija 1914 smo pisali:

„S svojimi groznjani napram Srbiji ter provokacijami Rusije je vstavila Avstrija akutno mednarodno krizo v Evropi.“

V članku z dne 30. julija 1914 smo pisali:

„Kdo ima prav? Na to vprašanje je težko odgovoriti. Da zasleduje avstrijska vlada neodkritično politiko, je vsakemu znano, ki je količnik zmožen objektivno presojati stvarne razmere. Neodkritičnost v notranji in zunanji politiki je znak avstrijskega vladnega sistema.“

„V notranjosti ne more ugoditi upravičenim zahtevam posameznih narodnosti, ker se mora neprestano ozirati na nemškega zaveznika in svoje podaniče nemške na rodnosti, ki hočejo vse gospodstvo sami zase. Naznanj pa bi rada predstavljala Avstrija velesila, kakor ji manjka denarnih sredstev in ugleda pri drugih državah. Da se je zbal Srbije in vele srbske pripadance, je bil znak njene slabosti ne pa samozavesti in zaupanja v samo sebe.“

V članku z dne 31. julija 1914 to je še pred izbruhom splošne svetovne vojne, smo ožigovali avstrijski birokratizem kot dejanski obstaja še danes. Pisali smo:

„Desetletja je prosijo Slovenci za svoje lastno vseučilišče. Vlada pravi, da jim ne more dati vseučilišča, ker bi potem hoteli tudi vsi drugi narodi svoja lastna vseučilišča kot naprimer Italijani, Rusini in drugi. Izjavlja nadalje, da slovenski jezik ni še zadosti razvit, da manjka učnih pripomočkov, — znanstvenih knjig in vsega, kar je zvezano z vseučiliščem. Da so to le izgovori, je jasno na prvi pogled. Ne ugodi se tej želji, ker se smatra šole kot nekako politično institucije.“

Konec članka smo izjavili naslednje:

„V Evropi stojijo narodi pred odločilnim bojem. Merilo se bo moči in verjetno je, da bo dobila Evropa povsem drugačno lice.“

V splošnem članku „Konec tedna z dne 1. avgusta 1914 smo pisali:

„Nemški ameriški listi so polni najgršerjega psovovanja, ki se obraca proti Srbom in sploh proti vsem Slovanom. Srbe titulirajo s 'halbscheider' in drugimi laskavimi izrazi. Če ima Avstrija še tako prav, če je bila še tako upravičena napovedati vojno, tega ne more nikdo tajiti, da je Srbija prosta dežela, ki sama odločuje — svojo usodo. Neodvisnost je zanjo življenski pogoj in nikakor ne ne more dopustiti, da bi se kakatva država vmešavala v njene notranje zadeve.“

Naslednji odstavek v istem članku se je glasil:

„Vzroki za sedanjo vojno, proti Srbiji leže globlje ter gre za to, kdo je močnejši: triplecentum ali pa troyez? — Umor v Sarajevu je bil le povod, da se je lahko iz-

prožilo vprašanje ter da je prišla cela zadeva v tek.“

„V Avstriji je zmogala takozvana vojna stranka, ki obstaja iz ljudi, ki bi radi postali slavni na stroške ubogega kmeta in majhnega obrtnika, ki bosta edina nosila bremena in posledice te za lastne privilegije vojne.“

Dne 10. avgusta leta 1914 smo priobčili članek z naslovom „Misi o vojni“. V njem smo navedli naslednje izreke nemških mogočnejšev:

„Kak preobrat vsled božje previdnosti“. — Cesar Viljem I. po bitki pri Sedanu leta 1870.

„Streljati morate eventualno tudi na očeta in mater“. — Cesar Viljem II. pri zaprisoženju rekrutov dne 23. nov. 1891.

„Vojna je sveta in del božjega svetovnega reda. Ona vzdržuje pri človeku vse dobre in plemenite lastnosti, čednost in hrabrost ter preprečuje povratek v najnižji materializem“. — Gen. Moltke.

Dne 13. avgusta 1914 smo priobčili članek z naslovom „Nemški cesar“ ter v njem naslednji odstavek:

„Staatszeitung“ piše, da se je napovedalo vojno glasom odločnega nemške ustave, ker je bila Nemčija napadena in ker stoji ves nemški narod za svojim vojnim gošpodom. — Ko pa je napadel Nemčijo? Dosedaj ni še nikdo slišal o tem, da je bila Nemčija napadena. Napovedana je bila vojna edine raditega, ker je Rusija mobilizirala ter ni hotela opustiti mobilizacije kljub pretutnji Nemčije. Kako pa je z rusko mobilizacijo, je razvidno iz poročila, da rabi Rusija celih šest tednov, da mobilizira vse svoje čete.

„V tem postopanju nemškega cesarja leži primera, kako si on po svoje razlaga ustavo. Vsled strahopetnosti nemške baržunije pa se ne upa nihče postaviti se proti in on lahko dela, kar se mu ljubi.“

V članku dne 24. avgusta 1914 smo pisali:

„To je bilo, zakaj je gospodu Viljemu v prvi vrsti slo. Ni mu slo, da se kajenjuje krivice dvojga umora, ne zato, da se zadosti staremu Francu Jožetu in da se pomiri avstrijski narod, temveč edinele za to, da se zavaruje suverenost za bodočnost.“

„Da se je pričela ta vojna na povsem brezvesten način, je prav tako mala skrivnost kot dejstvo, da je bil cesar Viljem tisti, ki je nahujskal Avstrijo, da je zavzela proti majhni Srbiji tako izživajoče stališče. Vedno pa se je domnevalo, da je storil Viljem to iz prijateljstva do avstrijskega prestolonaslednika. Šele po objavljanju brzojavke je bilo jasno, da so bili čisto egoistični motivi, ki so dovedli do prelivanja krvi in ključanja evropskega prebivalstva.“

Dne 1. oktobra 1914 je pisal Glas Naroda:

„Na bojnih poljih v Galiciji spi smrtno spanje na tisoče slovenskih vojakov, ki so morali dati svoje mlado življenje za prazen nič. Za čast in povečanje slave nemškega imena, za vladno, ki je dala slovenskemu narodu ono trohico pravice le pod največjim pritiskom javnega mnenja in v skrajni sili, ko je izprevidela, da ne more z absolutizmom nič več naprej.“

„Trpka usoda je zadel naš narod in kdor je bil slep dosedaj, bo izpregledal.“

Dne 16. oktobra smo pisali z ozirom na nemška vandalstva v Belgiji:

„Morda bo kdo rekel, da je to poročilo eno izmed natočevanj, s katerimi se hoče spraviti Nemec v slabo luč. Temu ni tako.“

„Nemško poslanstvo v Washingtonu je bilo ono, ki je izdalo obdobje vredno notico. Prusi-ja se prav nič ne strahuje svojih grozovitosti v Louvain kot se ne strahuje nje aviatiki, ko so me- tati bombe na ženske in otroke.“

„Seveda, to je vojna, ki sloni na brutalnem cinizmu ter omalo- važevanju vseh obljub in pogodb, katere imenujejo nemški diplo- mati papirne eunje. Kaka korist pa hastane, ako se v tej brutalni vojni napravi 40.000 človeških bi- tij berače brez domovja? Ali se to, da je močnejši: triplecentum ali pa troyez? — Umor v Sarajevu je bil le povod, da se je lahko iz-

„Ako obstaja kak mednarodna postava, ki stoji nad vojno, je Nemčija zanj, ki se more sklicevati nanjo, ker je brez vzroka kršila nevtralnost Belgije.“

„Novice glede razdejanja mesta niso še popolne. Razdejanje in za- gali so staro knjižnico in vseučilišče, ki je bilo vstanovljeno pet- sto let predno sta Moltke in Bismarck vkovala Nemčijo v jarem militarizma, v katerem se nahaja sedaj.“

Konec članka se je glasil:

„Kadar pa bomo zopet čitali zgodovino najtemnejšega srednje- ga veka, bomo bolj razumeli nu- ne in Vandale kot so jih dosedaj. K temu so pripomogli Nemci.“

Dne 2. decembra leta 1914 smo priobčili članek „Nemško-ameriško časopisje“, v katerem se je glasil:

„Nekaj, kar smrdi do neba kar se gadi človeku do onemoglosti, je nemško-ameriško časopisje. Kar so ljudje pri teh listih ž- lili že gnojnice v predale svojih eunj, je nepojmljivo ter bi človek niti ne vrjel, če bi ne zasledoval od dne do dne teh izbruhov. Značilna poteza pisanja v teh listih je otročje blazna samozavest, pred- zna in smešna vera, da je nemški narod oni, ki bo odrešil svet. Ni ga boljšega, plemenitejšega, po- žrtvovalnejšega in bolj nesebičnega ga naroda kot je rod Tevtonov.“

„Nemško orožje je nepremagljivo, nemška vera v božjo pomoč neomajna in nemško jagnje je bi- lo, ki se je vsled intrig zavistnih sosedov izpremenilo v rjovečega leva, v gigantsko pošast, ki bo strla v prah vse, kar se ji stavi na pot, ki bo zavladala celemu svetu ter mu vtisnila pečat svoje narod- ne individualnosti.“

„Slabosti, katere je opaziti na nemškem narodu doma v Evropi pridejo na površje v bolestinu po- večani meri pri zastopnikih nem- štva v Ameriki. Pravzaprav ne gre toliko za resnične zastopnike nem- štva, temveč za fadute častnikar- ske mazače, ki skušajo drug dru- gega prekositi v gorostasnosti, v najpoddeljih natočevanjih in v iz- razih, ki razkrivajo neverjetno ni- zek moralni nivo. Na sovražniku- me najdejo niti ene lepe poteze, — naj je Anglež, Rus ali Francoz. Angleški vojak je po njihovem mnenju podla duša, ki služi le za denar. Ruski vojak je žival, ne- kaka opica oblečena v uniformo, katero je treba z nagajko goniti v bojno črto. Francoski pa je po- kvarjen sifilitič, ki se je oblekel v vojaško suknjo le vsled neiz- prosne sile. Nemški vojak je v ko- misno obleko oblečeni angelj.“

Ves obložen s čednostmi, popolen, prizanesljiv, požrtvovalen, plemenit napram sovražniku, vsrta- jen in sploh bitje, kot ga ni popolnej- šega najti na celim božjem svetu.“

„Ko so se pričele sovražnosti se je v teh nemških listih ozna- njalo z velikimi črkami, da bodo Nemci v treh tednih porazili An- gleže in Francoze ter vrgli zatem vse svoje čete na rusko bojišče. Polom na Francoskem so zamolče- li ali ga pa opravičili s strategič- nim umikanjem. Sedaj, ko se mo- rajo Nemci pri Yser prekopu vsta- viti ter si bodo najbrže razbili na tem mestu svoje trdovratne glave, pišejo ti listi, da se godi to isto- tako iz strategičnih ozirov.“

„Kar se zrcali v nemško-ameri- šk. listih, je verna, dasiravno groteskno povečana slika celoga nemškega naroda, zaljubljenega v samega sebe, ponosnega na svojo moč in v slučaju zmage brezob- zirnega napram podjarmljenim narodom. 'Am deutschen Wesen wird die Welt nicht genesen' (Nemško bistvo ne bo ozdravilo sveta.) ali vsaj tako ne kot se zrc- ali v nemško-ameriškem časopi- sju.“

Dne 3. decembra 1914 smo priobčili članek glede nemške kul- ture in plemenitosti. V članku smo navedli gorostasna izjavljanja profesorja Sombarta, ki je sicer znan kot dober narodno ekonomski pi- satelj, ki pa je drugače pokazal v svojih izjavah glede Slovanov, Belgijcev, Japoncev vsvojo — nemško nadutost in nesramnost.

Na izjavljanja tega človeka smo pisali:

„Tako piše torej nemški pro- fesor, vrhu tega še vseučiliški pro- fesor in priznan strokovnjak na svojem polju. Edino opravičilo, katero bi se morda moglo navesti, je to, da podivja vsled vojne skoraj vsi ljudje, izobraženi in ne-

izobraženi, da izgubijo vsak smisel za pravico in resnico in da žive v nekaki trajni omotici.“

„Kljub temu pa je nad vse zna- čilno, da se nemški profesor iz- raža v tem smislu, kajti on je le trobilo tega, kar narod splošno misli. Mislečemu človeku pa se odpirajo pri tem perspektive, kaj vse se lahko zgodi, ako se konča vojna ugodna za Nemce. Naduta samozavest tega naroda bo še bolj narasla in gorje manjšim naro- dom, ki bodo prišli pod oblast Nemcev.“

„Kako znajo Nemci postopati napram Slovanom, je bilo videti v času, ko so skušali z ognjem in mečem zatreti Poljake, nahajajo- če se na Pruskem. Nakana se jim sicer vspricho žilavosti poljskega naroda ni posrečila, a ravnanje s Poljaki je merilo, kako bodo rav- nali, ako si bodo zaslužili tudi druge slovanske rodove, stanujo- če v Avstriji.“

„V slučaju zmage Nemčije bo Avstrija pokorna sluzkinja Prusov, in avstrijski Slovani bodo iz- gubili še tisto trohico pravice, ka- tero so si izvojevali tekom deset- letja trajajočih parlamentarnih bojev.“

„Za zahvalo, da prelivajo se- daj kri na vseh bojiščih, da so glavna moč avstrijske armade, se jim skuša vzeti najdražje, kar i- majo. — materinski jezik in od- četov in pradedov sprejete šege in navade. Skušalo se jih bo vko- vati v suženjske sponne in porabiti jih ob vsaki priliki kot kanonen- futter. To bo vse, kar bodo dobili v zahvalo za sedanjo žrtve.“

Čitateljem našega lista in ro- jakom v Ameriki sploh je znano, da je bila velika večina sloven- skega časopisja v Ameriki avstro- filska in da se je iz tega namena v pričetku svetovne vojne ponov- no napadalo naš list, ki je dosle- dno stal v opoziciji proti naši tla- čiteljski Avstrogrški.

V dokaz temu smo priobčili dne 3. decembra 1914 članek, v kate- rem smo odgovarjali na izjavljanja dopisnika iz Calumeta v predalih „Amer. Slovenca“. Dotični dopi- snik je pisal:

„Odkar svet stoji in se vojsku- je, so se vedno in povsod slavili zmagovalci ter mu opevali zma- ge, v tem naj bodo te ali one stra- ni. Samo Glas Naroda in njego- vi dopisniki slave premaganca... Kaj hočemo, zajci ostanejo zajci pa naj se jih še tako za usesa vle- če.“

V odgovor na to smo priobčili naslednje:

„Vprašamo čitatelje, če to ni naravno izborno povedano? Torej zmagalec se slavi, naj je ta živa resnica. V Ljubljani so imeli pred nekaj leti nemškutarji klub, ki je bil veleizdajalski, seveda z avstrijskega stališča. Temu klubu so pripadali nemškutarji, ki so sedaj v najvišjih državnih služ- bah. Vspricho vsega tega se nam resnično smilijo ljudje, ki se še vedno potezuje za Avstrijo.“

— Avstrijski cesar — vazal... Prusi! Res, žalostna ironija u- sode! —

Iz teh par primerov lahko raz- vidni vsakdo, kako stališče je za- stopal naš list v pričetku svetov- ne vojne. Da je izrekel marsiška- tero sodbo, ki je sedaj neveljavna vspricho najnovejšega razvoja stva- ri, je povsem umevno in razum- ljivo.

Kljub temu pa mu ne more nihče očitati, da ni bil dosleden, kajti dosleden je bil v prvi in poglavitni stvari, katero mora za- stopati vsak slovenski list, v sta- rem kraju in tukaj, da je namreč varoval življenske interese naš- ega slovenskega naroda.

Ko je izbruhnila svetovna voj- na, je sledila večina slovenskega časopisja v Ameriki vzgledu av- strijskega in kot sedaj dokazano, z nemškim denarjem plačaneča časopisja. Listi so omahovali semin- ja ter se na nekaj neroden način izogibali poskusom, da pridejo stva- ri na dno ter razkrijejo narodu resnični položaj.

Glas Naroda pa je bil vtem ozi- ru od prvega dne izbruha vojne neorej neomajan v svojem trdnem sklepu, da napove skrajni boj tla- čiteljski našega naroda, avstrijski in nemški vladi ter se bori proti njima z vsemi sredstvi, ki so listu na razpolago.

V tem oziiru se lahko reče, da je na povsem zadovoljiv in smot- ren način vsi svoj naloge te- ostal zvest svojim glavnemu prin- cipu, namreč zvest pravici sloven- skega naroda do samostojnega na- rodnega življenja in svobode.

Priobčali smo iz starokrajških časopisov vse, kar je bilo naper- jen proti Nemčiji ter nemškemu pohodu po slovenskih zemljah.

Tako smo tudi navedli izjavo ljubljanskega klerikalnega lista „Slovenca“ z ozirom na vedno ve- rojo pangermansko agitacijo v Av- strogrški, v katerem članku se je glasil:

„Tako torej! Le prerano se je pričelo izpolnjevati, česar smo se najbolj bali. Velenemška pro- paganda je vrgla krinko raz ob- raz ter pričela javno delovati za to, kar ji je bilo pri srcu že de- setletja. V nešteti člankih smo povdarjali, da bo prišlo in v res- nici je prišlo — Avstrija se je — zvezala z Nemčijo, da uniči bal- kanske narode in da oslabi Rusijo. Zato pa bo zahtevala Nemčija bo- gata plačila — neodvisnost Avstri-

Boj z U-čolnom

Tovorni parnik je bil napaden 100 milj od obrežja. — Usoda podmorskega čolna je negotova.

Neko atlantsko pristanišče, 23. septembra. — Častnikom in mor- narjem velikega-angleškega to- vrnega parnika, ki je ravnokar prišel iz Anglije, so danes prija- telji čestitali, ker so se srečno re- šili nemškega podmorskega čolna, ki je v petek 13. septembra, napad- el njihovo ladjo nemški podmor- ski čoln. Potem ko je bil oddan torpedo, ki je zgrešil ladjo za 6 čevljev, je podmorski čoln prišel iz daljave streljati, kar je traja- lo eno uro in 20 minut. Kapitan je rešil ladjo samo z izurjenim kre- tanjem.

Noben strel ni zadel parnika toda krov je bil pokrit s šrapnelo- vimi drobeci. Padlo je tudi več ko- sov medij; nekaj večjih kosov že- leza pa je zadelo steno lalje, toda je niso prebili. Eden izmed treh strelcov s parnika je zadel podmor- ski čoln in mornarji upajo, da je bil podmorski čoln uničen.

Nek starejši častnik pripovedu- je o tem naslednje:

V petek, 13. septembra ob de- setih dopoldne so se nahajali ka- kih 100 milj jugovzhodno od Cape Sable in so plali 10 vozlov na uro. Brez vsakega svara je bil oddan na ladjo torpedo, ki pa je zgrešil parnik za šest čevljev. Noben mor- nar ni videl niti periskopa, niti podmorskega čolna. Kapitan je takoj obrni ladjo proti jugu v sme- ri, od koder je prišel torpedo, ta- ko da je bil podmorski čoln, ki se je čez štiri minute pojavil na površju naravnost pred ladjo. — Nemci nikdar niso imeli prilike vstreliti v stran parnika.

Podmorski čoln je pričel boj z dvema šestpalčnima topoma na razdaljo 3000 jardov; strelji pa so šli 800 čevljev v stran. S prednjim topom smo pričeli streljati iz raz- dalje 5000 jardov. Naši izstrelki so tehtali 32 funtov in smo mogli streljati na 13.000 jardov daleč. Nemci pa so imeli 100 funtov tež- ke izstrelke, katere so lahko iz- strelili najmanj 15.000 jardov da- leč.

V vsem smo oddali 70 strelcov na 175 sovražnikovih, katerih nobe- den ni zadel. Nad krovom in nad mostičem so se razleteli šrapneli,

je in zaslužnjeje avstrijskih ne- nemških narodov. Zloglasni most do Adrije ni bila bajka — bila je živa resnica. V Ljubljani so imeli pred nekaj leti nemškutarji klub, ki je bil veleizdajalski, seveda z avstrijskega stališča. Temu klubu so pripadali nemškutarji, ki so sedaj v najvišjih državnih služ- bah. Vspricho vsega tega se nam resnično smilijo ljudje, ki se še vedno potezuje za Avstrijo.

— Avstrijski cesar — vazal... Prusi! Res, žalostna ironija u- sode! —

Iz teh par primerov lahko raz- vidni vsakdo, kako stališče je za- stopal naš list v pričetku svetov- ne vojne. Da je izrekel marsiška- tero sodbo, ki je sedaj neveljavna vspricho najnovejšega razvoja stva- ri, je povsem umevno in razum- ljivo.

Kljub temu pa mu ne more nihče očitati, da ni bil dosleden, kajti dosleden je bil v prvi in poglavitni stvari, katero mora za- stopati vsak slovenski list, v sta- rem kraju in tukaj, da je namreč varoval življenske interese naš- ega slovenskega naroda.

Ko je izbruhnila svetovna voj- na, je sledila večina slovenskega časopisja v Ameriki vzgledu av- strijskega in kot sedaj dokazano, z nemškim denarjem plačaneča časopisja. Listi so omahovali semin- ja ter se na nekaj neroden način izogibali poskusom, da pridejo stva- ri na dno ter razkrijejo narodu resnični položaj.

Glas Naroda pa je bil vtem ozi- ru od prvega dne izbruha vojne neorej neomajan v svojem trdnem sklepu, da napove skrajni boj tla- čiteljski našega naroda, avstrijski in nemški vladi ter se bori proti njima z vsemi sredstvi, ki so listu na razpolago.

V tem oziiru se lahko reče, da je na povsem zadovoljiv in smot- ren način vsi svoj naloge te- ostal zvest svojim glavnemu prin- cipu, namreč zvest pravici sloven- skega naroda do samostojnega na- rodnega življenja in svobode.

Priobčali smo iz starokrajških časopisov vse, kar je bilo naper- jen proti Nemčiji ter nemškemu pohodu po slovenskih zemljah.

Tako smo tudi navedli izjavo ljubljanskega klerikalnega lista „Slovenca“ z ozirom na vedno ve-

Z ylakom

Odhod. In zažvižgal je vlak skozi mrak. O devojka ti, ob oknu slone, si-li čula ta vrisk, plakajoč skozi noč; o zbogom, domovina!?

In kakor ovije se val okrog skal, ob Gradu se lije Ljubljana, vsa z mesecem posejana; boječe se strehe stiskajo, po vrsti križi mi bliskajo poslednji, zlat pozdrav in gasenje v mraku daljav.

Pošastno sopihajoč kot demon vlak gre v noč.

Mejica teče ob tiru, za njo v polnočnem miru gubijo se polja, s stezami prepeta, tam breza samotna — kraljična za- kleta —

glej, mesecu kaže srebrni nakit. Z gore razgleduje se Mati Marija, blesteča, pokojna zre svet pod seboj, blesteča, pokojna razliva svet; vasica med drevejem — in tam doma- čija

gozdarja na samem — in vse za- menoj.

Pošastno sopihajoč kot demon vlak gre v noč.

Skrj, mesec, za oblak se skrj, da je ne vidim, kako beži, kako ostaja za mano domovina.

S silo neznano si segla mi do duše globin: Zoglad nisem vedel, kako sem voj sin, kako te ljubim globoko... Domovina, daj mi roko, ne beži, ostani pri meni, tesno, tesno me okleni in pel ti bom pesem visoko, pel materi češčeni, kot ni ti še nihče pel: sre milijon bom raznel, uklonil jih tvoji oblasti, razpalil v dušeh strasti bom plemenite, mlade, da radovoljno zakade najdražje pred te položje.

Zvezde, stopite z zenita strmih višin! Ključ vas sin, ki vse predloži v srcu mu spita trpka bolest in ljubezen se nima... V venec sklenite se, njo naj objema, njo za vekove bolečin.

Daj svoj glorio, jutranja zarja ključem te sredi polnoči, ključem te z glasom stražarja, ki steje ure, ko noč leži. Daj svoj škrlat, njo z njim ogrni, ki zalovata v obliki je črni dolge noči brez nad.

Ne beži, ostani pri meni, domovina, tesno me okleni Pošastno sopihajoč kot demon vlak gre v noč. Beži, vse beži... Le v dalji planine Tam zemlja je naša zakopala, zakrepana, v nebo je hotela, v višino poznala se kot val, a v naletu pod zvezdami val je obstal tako strmi zid sredi višine okameneli zanos domovine: bleste se v daljavi razdrti grebeni, nad njimi, glej, zvezde, čuječni pla- menti!

ko spi naša zemlja, le one nad njo skreže z menoj, bede nad nočjo. In glej: planine in zvezde grelo z me- noj, vse drugo gubi se za mano v pokoj.

Z menoj, ve zvezde, z menoj ve plani- ne Razstri, raztegni se, krog domovine, razlij se kot morje v brezkončno obzorje, dom moj!

Kamor stopi mi noga — na tvojih tem- tih, kamor nese me jadro — na tvojih va- leh, kamor hoče srce — pri svojih ljudeh... Kam, misel? Stoj

Pošastno sopihajoč kot demon vlak z menoj gre v noč — in še danes v taji slavi neznanca me tuja zarja pozdravi...

Oton Župančič.

Ne marajo žensk na karah. Cleveland, Ohio, 23. sept. — Po 1. novembru ne bodo več ženske zaposlene kot sprovoznice na po- lični železnici v Clevelandu. To je sklep delavskega urada, ki je preiskal zadevo. Svoj odlok vte- meljuje s tem, da delavske razme- re v Clevelandu ne zahtevajo ta- kega ženskega dela, ker ne pri- manjkjuje moč.

Poškodovanje Metza. Pariz, Francija, 23. sept. — Go- verner Alzacije in Lotaringije je v četrtek obiskal Metz, da nad- zuruje škodo, povzročeno po da- lekosežnem bombardiranju. Poro- čilo tudi pravi, da je imel gover- ner tudi namen obiskati ranjene v bolnišnicah.

Poveljnik je zapustil Turke. Z angleško armado v Palestini 23. septembra. — Župan v Naza- retu je pri predaji mesta rekel, da je nemški poveljnik turške vojske general Liman pl. Sanders prejšnj- večer odpotoval iz Nazareta, ko je slišal, da se nahaja konjenica nad Iskanderanom.

Poveljnik je zapustil Turke. Z angleško armado v Palestini 23. septembra. — Župan v Naza- retu je pri predaji mesta rekel, da je nemški poveljnik turške vojske general Liman pl. Sanders prejšnj- večer odpotoval iz Nazareta, ko je slišal, da se nahaja konjenica nad Iskanderanom.

Poveljnik je zapustil Turke. Z angleško armado v Palestini 23. septembra. — Župan v Naza- retu je pri predaji mesta rekel, da je nemški poveljnik turške vojske general Liman pl. Sanders prejšnj- večer odpotoval iz Nazareta, ko je slišal, da se nahaja konjenica nad Iskanderanom.

Poveljnik je zapustil Turke. Z angleško armado v Palestini 23. septembra. — Župan v Naza- retu je pri predaji mesta rekel, da je nemški povel

Balkan - dežela velikih možnosti

Ta vojna, ki se je pričela na balkanu, se bo morda končala s praznim centralnim zavezniškim na tem ozemlju.

Potem, ko je bila Srbija izgubena vlad napak zavezniške diplomacije, se je smatralo balkan na fronto za nevažno, in soluna ekspedicija pred več kot dve leti je padla do pasivnega zavarovanja izločenega Sredozemskega morja, da slednje ne postane operacijsko polje nemških podmorskih čolnov.

Takrat ni prevladovala misel, da bi se ekspedicija lahko uporabila kot udarec na življensko inteso sovražnika. Nepriznava odlašanje vojne pa nudi priliko za revizijo številnih idej. Sedaj,

snega napada in potopa avstrijskih dredičtov od strani Italijanov severno od Kotora.

Dežela severnoistočno od Drača pa je skupina golih gor, preko katerih morajo edino — koze. Avstrijska armada bi se mogla vsled tega pomikati edino ob — obali. Okolica Drača, Tirane in Ebasan so edina ozemlja v centralni Albaniji, kjer je dobili dobave za uporabo pri armadi. Razentega pa nudi zasedanje Drača važne strategične prednosti.

Drač je naravno zavarovano pristanišče štiri ure od italijanske obale ter ga je vsled tega lahko izpremeniti v varno armadno postojanko. Starodavna Via Aequatia se pričinja pri Draču ter vodi

vsled tega bi bili zavezniki v stanju operirati v Macedoniji z veliki večjimi silami kot pa more so v razni storiti to. In pod dobrim vodstvom bi bilo zopetno osvobodjenje Skoplja in iziščenje Macedonije sorazmerno lahka naloga. Sovražnik bi nudil najmočnejši odpor ob pričetku, kjer je nagromadil velike zaloge municije in je imel dosti časa, da se na seda nji črti močno zakopije. Kakor hitro pa bi se ga enkrat vrglo iz zakopov, bi se njegov odpor zdrobil.

Sele po zopetnem zavzetju Macedonije bi mogli zavezniki vzeti v pretres podjetje večjega obsega. Prvič, zopetnega osvobodjenja Srbije ter zavzetja Carigrada ali

so se je po zadnjih dogodkih olajšalo dospel do obratne točke, ker je videti, da se fronta na zavarovana proti vsakemu odločnemu nemškemu udarcu, se je pojavila na obzorju zopet balkanske fronta.

V tem članku se hočem pečati s krajevskimi razmerami fronte ter hočem izpostaviti številne in važne politične in stratežne posledice napredovanja zavezniških sil.

Zadnje uspešne operacije francoskih in italijanskih sil v Albaniji vzbujajo našo prvo pozornost, če hočemo te operacije primesti realne in trajne uspehe, potem se morajo končati po mojem mnenju z zasedanjem Drača, Tirane in Elbasana v Albaniji.

Avstrijske sile, ki operirajo na balkanu, bi bile s tem prišle v resno nevarnost, dočim bi prišli zavezniški v posest številnih in važnih prednosti.

Z izgubo Drača bi izgubili Avstriji dragoceno mornariško in rojalsko postojanko. Njih armada bi bila potem odvisna od dobav, katere bi se spravilo na mesto podlini česti, ki vodi iz Kotora preko Črnogore in Skadra v Severno Albanijo. Avstriji ne morejo uspešno uporabljati pristanišča 'sv. van Meduanski ali Bara, kajti to sta odprta pristanišča, zelo izpostavljena uspešnim zračnim in mornariškim pohodim zavezniškov.

Razentega pa bi postali pohod sovražnih podmorskih čolnov v Jadranskem morju manj uspešni, ker bi bilo treba njih postojanko prestaviti bolj severno, dočim bi se vršili transporti zavezniških vojakov bolj varno.

Vzemimo pa celo slučaj, da so zgradili Avstriji v času svoje ekspedicije dobro cesto iz Kotora preko Cetinja in Skader in Drač. Tudi v takem slučaju bi bile težkoče zakladanja velike armade iz Drača veljanske. Vsako stvar bi se moralo prenesti v Kotor iz Avstrogrške, kajti obsejne dežele Dalmacija, Hercegovina, Črnogora in Albanija so brez hrane in industrije ter vlad vsepovsod dejansko stradanje. Kotor pa je zvezan z velikimi vojaškimi središči edino: potom ene ozkotirne železniške črte.

Vsled tega, ki ne bila resnična postojanka Kotor, temveč Trst ali pa Reka na drugem koncu Jadranskega morja. Sovražni transporti v Jadranskem morju pa so izpostavljeni največjim nevarnostim, kar je dokazano vsled uspe-

preko Elbasana in Ohride v Bitoli (Monastir). Zavezniška armada, ki bi se pomikala ob tej česti, bi bila lahko zavarovana pred napadom od severa vsprico velikih težkoč, pod katerimi mora sovražna armada operirati v tem delu.

Razen Drača bi se zavezniški v Jadranskem morju tudi lahko poslužili pristanišča Avlone, Santi Quaranta in Patrasa.

Valona in Santi Quaranta sta zvezani sedaj z macedonsko fronto z dobrimi cestami in iz Patrasa teče železniška črta skozi Atico in Tesalijo v Solun. Po tej poti bi se lahko veliko armado zakladalo pri njenih operacijah zapadno od reke Vardarja, če vzamemo slučaj, da bi druga večja armada operirala istočasno od rekah Vardar in Struma ter ob železniški progi Seres-Carigrad.

Armada, ki bi operirala skozi Albanijo, bi lahko brez težkoč dospela do Ohridskega jezera ter s tem ogrozila oprijem sovražnika na Macedonijo. Od Ohridskega jezera vodi pot do Dibre ob Črnem Drinu in od tam vodi steza do Prizrena in druga preko Petova do Skoplja. Severno od Dibre lahko brani majhen oddelek višine nad Črnim Drinom a ne more tam operirati nobena večja armada.

Na ta način bi se zavezniški lahko zavarovali sledeč naslednjim črtam:

— Ohrida-Drina-Tetovo; drugič: Ohrida-Krusevo-Prilip in Veleš; tretjič: Bitolj-Prilip in Veleš.

Pogorje Sardak, ki se dviga do višine 10.000 čevljev je dober zavrt proti sovražni armadi, koncentrirani na severu. Pomankanje je dobrih cest v Črnogori in v Sandžaku dela sovražniško koncentracijo zelo težko ter nevrjetno.

To gibanje bi se seveda moralo izvršiti v soglasju z gibanjem glavne armade ob Vardarju, stremeno proti Skoplju. Za svojo obrambo je odvisen sovražnik od ene železniške črte, namreč Niš-Skopje in Solun. Črta iz Soluna v Mitrovico je brez koristi v tej zvezi. Sovražnik pa se bo najbrže dol po poslužil naslednjih cest: iz Kraljeva v Tasko do Mitrovice in od Prištine do Skoplja.

Drugič iz Kruseva v Konjsko ljiho in Prištino in tretjič iz Nša v Prokuplje, Koršumljiho in v Prištino. Nobenih dobrih cest pa ni preko Novega Pazarja, ki bi vezale bosanske železnice z Mitrovico.

tretjič invazijo v Bolgarsko in močroe vse troje naenkrat.

Za zavzetje Srbije bi bila na razpolago pot, ki vodi skozi Albanijo. Sovražnik bi imel težkoče pri zavarovanju Kosovega polja pred armado, ki bi napredovala od juga, kajti Kosovo polje ni zvezano z nobeno železniško črto. Bosno ali Srbijo. Majhni oddelki si morejo vedno priboriti pot od Dibre ob Črnem Drinu ter ogroziti Kosovo polje od zapada. Glavna sila pa mora prodreti skozi Kahalik prelaz na železniški črti Skoplje-Mitrovica ter preko Črne gore od Kumanova.

To zadnje cesto je rabl turški sultan Murat I., ko je dospel na Kosovo polje, da vojvode zgodovinsko bitko leta 1389, v kateri sta poginila oba vladarja. Železniška proga Skoplje Mitrovica je sedaj na razpolago zavezniškim za zakladanje armade, ki bi operirala na Kosovu. V Srbijo bi lahko prišli ob Moravi in ob Ibarju ter tudi preko razvodnih skozi dolini Jablonice in Toplice. Zadnji dve dolini sta važni kot alternativni cesti vhoda v Srbijo.

Če bi padel Niš, bi bila Bolgarska ogrožena od številnih strani in železniška proga, ki veže Bolgarsko s centralnimi zavezniškimi, bi bila stavljena izven akcije.

Zavezniški pa bi se morda raje odločili zato, da napadejo Bolgarsko, predno vstopijo v Srbijo. V tem slučaju bi imeli na razpolago le dve cesti, namreč Kumanovo do Palanke ter ob reki Strumi.

Kot je dokazala druga balkanska vojna, morajo Bolgari hitro izprazniti srednji tok Strume, če zavezniški enkrat zasedli srbsko Macedonijo. Radi močnih pozicij na visokih gorah, ki ločijo Bolgarsko od Macedonije, pa bi mogli Bolgari nuditi odločen odpor, če bi vojna izmučenost ne kazala svojih učinkov.

Invazija Bolgarske je bolj lahka iz doline reke Morave, in to je eden izmed vzrokov, zakaj zahtevajo Bolgari zase srbsko Moravo, kajti brez nje bi ne bil oprijem na Macedonijo nikdar močan v ekonomskem in vojaškem smislu.

Zavezniški imajo pa lahko v mislih kaj drugega, in ne zavzetje Srbije ali invazijo Bolgarske. — Oni lako korakajo proti — Carigradu!

Kaj takega bi se ne moglo povzeti, ne da bi se trdno držalo v svojih rokah Macedonijo. V tem zadnjem slučaju, mesto, da se od-

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Slabotni ljudje

potrebujejo večkrat kako krečilo, predno se jih ne prime bozen za trdno in predno se ne prepričajo. Vi potrebujejo tvoj tonik. ki bo utrdila ves vaš telesni sestav. Ne odlašajte torej. Nikdar vam ne bo žal, ako poskusite

Severa's Balsam of Life

(Severov Življenski balzam). To zdravilo je znano, kot izborna tonika in pravo zdravilo v slučaju česa zabasani, če ne morete prebiti, ali če vas tare mrzlica, če ste v obče slabotni ali če imate neprijetne netirih. Mi priporočamo to zdravilo vsem, osobito postaranim in slabotnim osebam. Poskusite ga. Cena 85 centov v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

pošlje armado v Srbijo ali Bolgarsko, bi lahko zavezniški zavzele močne pozicije ob Kahaniku Grdelici in na gorah, ki ločijo Macedonijo od Bolgarske, s čemur bi zavarovali svoje levo krilo, do čim bi obrnili svojo glavno silo proti izhodu. Ta sila bi napredovala ob železniški progi Seres Drama, Demotika, Carigrad.

Sovražnik gotovo lahko med trdnostmi odpor na številnih gorah obronkih in ob rekah, ki tečejo iz velikega pogorja Rodope v Egejsko morje. Zavezniški imajo v rokah morja, pa imajo tudi veličansko prednost nad sovržnikom. Ob železniški progi se more gibanje in operirati le omejena sila. Sovražniške sile, dočim bi bile na fronti, pa bi bile ogrožene vsled močnega uspešnega prihoda zavezniških sil v njih o zadje.

Kavala, Ksanti, Makri, Dedagač na trški obali nudijo take prilike za zavezniške. Otok Tasos bi lahko izpremenili v veliko zračno postojanko, s katere bi se lahko dvigali vsakdan močni oddelki aeroplanov, ki bi obstreljevali njegove postojanke v ozadju.

Rodope, ki se dvigajo na višini 10.000 čevljev med Strumo in Marico, loči Bolgarsko od morske obale ter varuje s tem armado, ki bi napredovala ob trški obali pred vsakim presenetljivim napadom od severa.

Iz vseh teh vzrokov bi bil sovražnik prisiljen koncentrirati velike sile v dolini Marice krog Carigrada za zavarovanje slednjega mesta ter Carigrada samega.

Prisiljen bi bil poslati velike zaloge živih in municije daleč od svojih središč, ki se vsa nahajajo na Češkem in v Nemčiji.

Res je, da se zavezniški na solunski fronti bore z mednarodno armado, obstoječo iz Italijanov, Francozov, Albancev, Srbov, Grkov, Angležev in kot upamo tudi — Amerikancev. Sovražnik pa ni prav nič na boljšem v tem oziru.

Zmožnost zavezniškov spojit različne elemente v močno orodje je bila obširno dokazana na zapadni fronti, dočim morajo naši sovražniki šele dokazati, da zmorejo dokazati kaj takega.

Avstrijevec ni bilo mogoče počešati z Nemci, celo v Rusiji ne. Preteklo sodelovanje bolgarskih in turških čet s svojimi zavezniškimi je bilo dosedaj uspešno le proti že poraženemu sovražniku, namreč Srbiji, Rusiji in Rumunski.

Dvomislno pa je, da bi bilo sodelovanje Avstrijecev, Nemcev, Albancev, Bolgarov in Turkov uspešno proti moralno višje stoječi armadi.

Ta kratak pregled glavnih krajevskih in stratežnih pojavov balkanske fronte dokazuje njeno veliko vrednost.

Težkoče zavezniškov so številne in med prvimi se nahaja problem tonaze. Težkoče in ovire pa kljub temu niso tako velike kot one, ki bi se postavile sovražniku nasproti.

Italija bi morala postati glavna dobavna postojanka in v tem slučaju je številno kratkih črt preko Jadranskega morja bolj prikladnih v ta namen kot pa je železniška proga Belgrad, Niš, Skoplje, Solun, ki je edina sedaj na razpolago sovražniku.

Če bi se mogle doseči le enega izmed ciljev zavezniškov kot na primer zavzetje Niša, Sofje ali Carigrada, bi takoj sledile velikiški zavzeti Carigrad, bi bila vojna dobljena in položaj v Rusiji rešen.

S žrtvam, ki bi ne presegale sedanjega izgube dveh tednov na zapadni fronti, bi zavezniški lahko dosegli te cilje.

Savi v "Times-u".

Slovanska legija

Ugleden newyorški časopis The N. Y. Times je priobčil sledeči članek:

— Pred par tedni je sprejel kongres postavilo, ki določa vstanovljanje slovanske legije, ki bi dajala članom podjarmljenih narodov Avstrogrške, živčih v tej deželi, ki pa še niso državljani, priliko boriti se pod ameriško zastavo za oproščanje svojih narodov. Vojni department je izdal navodila organizaciji te legije ter je določil Camp Wadsworth za vebanje teh čet, ki naj bi bile redno organizirane na isti način kot drugi oddelki armade. Združenih držav in z nobeno drugo razliko kot s to, da se spravi skupaj ljudi istega plemena.

Moralna vrednost take armade bi bila dosti obsejna in izvežban, bi bila zelo velika. Slovani, ki živijo tukaj, bodo med na podlagi te postavbe prišli, storiti to, kar so storile čehoslovaške armade v Sibiriji, kar so storili Jugoslovani, ki se bore sedaj s srbskimi četami na balkanu, kar so stiče čehoslovaške, jugoslovaške in rumunske legije v italijanski armadi ter poljske in čehoslovaške čete v Franciji.

Veliko ameriških Slovanov, ki so nominalno avstrogrški podaniki, se je že dejansko priključilo tem četam v Franciji in Italiji vendar pa so finančne in druge tekoče marsikateri ovirale, ki bi mogli in hoteli stopiti v slovansko legijo pod ameriško zastavo. Razentega pa je moralni upliv Amerike sedaj zelo velik v čehoslovaških in jugoslovaških pokrajinah. Reakcija v teh pokrajinah vsprico navzočnosti njih, lastnih rojakov v ameriških četah, organiziranih v lastne narodne skupine pod ameriško zastavo bi imela mogočen upliv na revolucionarno gibanje med temi narodi.

Na nesrečo pa manjka našim vojaškim oblastim očitno umevanja vrednosti tega moralnega faktorja. Kolikor se ve, sedaj ne obstaja v tem trenutku n. kaka slovanska legija.

Ravno, ko so bili načrti za nje organizacijo dovršeni, je prišla odredba, da je treba popolnoma prekiniti s prostovoljnimi priključevanjem tekom uveljavljanja novega drafta. Dasiravno so ljudje, ki so sposobni za slovansko legijo, sedaj tehnično sovražni tujei ter niso podvrženi draftu, so vojaške oblasti odredbo uveljavile tudi glede slovanske legije ter se vsled tega ni sprejelo nikakih prostovoljcev.

Vsled tega obstaja v tem trenutku ta slovanska legija edino pod imenom.

Poljaki in Čehoslovaki, živčiji v Ameriki, ki še niso ameriški državljani, lahko stopijo ter stopajo v legije, katere vzdržujeta ta dva naroda pod francosko zastavo. — Lahko se reče, da je povsem stranska stvar, pod katero zastavo se bore, vendar pa je bistvenega pomena za številne prostovoljce ena stvar, namreč: da je plača navadnega ameriškega vojaka dvajsetkrat tako velika kot ona navadnega francoskega vojaka.

Družine ljudi, ki služijo v ameriški armadi, so bolj gotove, da se bo po vojni skrbelo zanje kot pa one, kojih prihranitelji so se pridružili drugim narodnim armadam ter niso vsled tega na seznamu, katerega vodijo pomožne organizacije skrbce za blagobit njih, ki so ostali doma.

Za mnoge delavce in malega obrtnika pomeni to celo razliko na svetu. Prav nič ni pretirano reči, da ne more na tisoče mož, ki bi radi in bi mogli služiti v naši armadi, izpostaviti svojih družin težkočam, katerim bi bili izpostavljeni, če bi stopili ti možje v francoske legije.

Razentega pa nimajo Jugoslovani in Rumuni nikake take organizacije v francoski armadi. Oni med njimi, ki so še vedno sovražni podaniki, in teh je na tisoče v tej deželi, nimajo nobene organizacije kot je ravno ta, še ne vstanovljena slovanska legija.

Vsled neke pomote se Rumunec v Transilvaniji ni posebno navedel v predlogi. Neka klavzola pa daje armadnim oblastim polno moč, da vključijo tudi druge narodnosti, če je to umestno na podlagi danih okoliščin. Voditelji rumunske revolucionarne organizacije pravijo, da bi lahko dali na razpolago 10.000 sposobnih prostovoljcev, v katerih je sovraštvo do Habsburžanov tradicionalno.

Dosedaj pa armadno vodstvo še

Vrhunec vojne

ZAVEZNIKI NAGLO NAPREDUJEJO. — MARŠAL FOCH JE REKEL, DA SE BODO BILI ŠE VELIKI BOJI. — VSE GRE DOBRO Z NAMI.

Pise William Cook.

Glavni stan zavezniške vrhovne poveljstva v Franciji, 24. sept. — "Dospeli smo na vrhunec vojne in zremo zdaj nazval do pobojju, dasiravno spočetka počasi, toda bolj, kot bi se žoga kotajala v dolino in gremo z vedno večjo spešnostjo. Ako bo naša žoga pokazala nagnjenje, da bi šla naka hitreje, ji bomo pustili in ji se pomagali."

Tako je govoril generalissimo zavezniških armad v Franciji maršal Ferdinand Foch, ki me je danes zjutraj sprejel v družbi nekaterih angleških, španskih in švicarskih časnikarjev.

Maršal nam je prišel nasproti, da nas sprejme, kakor hitro smo prišli. Na njegovem obrazu je bil zadovoljen smeh ter je izgledal zdrav in mlad, navzlic svojemu 67. letom; zelo se je zanimal za človeško, ki smo jih prinesli s seboj, naka nam je podal nasledajo kratko izjavo:

"Vse vrednobo z nami. Nemci so zelo tepeni, toda še ne premorejo, toda že dobro na poti poraza. Gotovo jih ne moremo takoj pogurati nazaj do Reena, toda govedno jih tja, dasiravno nudijo še vedno odločen odpor."

Imamo izborni ameriško armado, ki narašča vsak dan po 10 tisoč mož — 300 tisoč na mesec. Edina želja Amerikancev je, nadomestiti izgubljeni čas. Njihova bojna sila je čudovita; način, kako gredo k napadu, v katerem imajo uspeh, je nekaj veličastnega, čudovitega, izvanrednega. Francoska armada je ista, kot je bila vedno. Zdaj imamo popolno moč, s katero pomočjo bomo osvobodili Francijo nemškega vpadnika.

Imamo angleško armado, katere je več, kot da samo nadomesti izgube in ki nam vsak dan daje dokaz čudovite odločnosti bojevati se do konca. Vse zavezniške industrije delajo za vojno. Želimo vedno več in več tankov, več in več letal, več in več avtomobilov, velikanske množice municije in dosegli bomo vse.

Poskusili smo trenutke, včasih kritične, toda prišli smo skozi in ne bo lahko za Nemce okrevati po težkih dogodkih, katere bodo se iskustili. Za bodočnost imamo največje upanje."

Nato se je maršal, ko nam je še podal roko, vrnil k svojim zemljevidom in načrtom. Zunaj pa smo izvedeli še nekoliko več o poveljnikovem življenju v glavnem stanu.

V vojaškem vozu smo se prepepeljali iz Pariza v maršalov glavni stan v grad na deželi sredi majhnega gozda. Spočetka smo mislili, da je prostor zapuščen. Nika koga življenja ni bilo videti; zapazili nismo nobene straže, dokler nismo prišli do vrta.

Potem pa smo videli v vrtu brzojavne in telefonske žice, razprezede od drevesa do drevesa, visoko

ni hotelo izdati povelja, da se do vli vstop teh ljudi v službo pod našo zastavo.

Predlagano je bilo, naj se ameriške državljane slovanske iz vora po draftanju odpošlje k skupinam, kjer bodo služili skupaj s slovanskimi četami, ki so tehnično podaniki sovražnih držav. Več tisoč Poljakov, Čeho-Slovakov in Jugoslovancev, ki so sedaj naturalizirani državljani, bo sprejetih vsled novega drafta. Ne obstaja nikake rutinske težkoče, da se odpošlje te ljudi k istim organizacijam, v katerih se nahajajo njih rojaki se ne državljani.

S tem bi seveda organiziralo ameriške državljane v skupine na temelju zunanega pokolenja. S tem b se tudi odstranilo veliko zmešnjavo, ko se mora navadnim vojakom tridesetih plemen naenkrat vbiti v glavo spoznavanje angleškega jezika. Kaj takega pa bi ne oviralo njih amerikanizacije, kajti tekom te vojne ne bo nobena druga stvar tako razširila ljubezni do Amerike med prselajenci kot dejstvo, da pomaga Amerika — dežela prostosti — pri borbi za prostost njih narodov doma.

Pimereno vrejena bi mogla postati slovanska legija orožje neizmerno sile za povspenjenje položaja Avstrogrške.

nad glavami in slednjič izginjajo skozi luknjo v maršalov grad. Maršalova soba je bila prej knjižnica, v kateri se se nahajajo knjige; na stenah pa vse dragocene slike.

Videli smo samo dva francoska častnika in nič ni kazalo, da se nahajamo v hiši, v kateri se izvršuje najvažnejše stvari glede bodoče vojne, ko nas je naenkrat telefonični zvonec poklical v realnost. Nekaj minut pozneje, ko smo šli mimo dveh francoskih častnikov, smo stali pred največjim francoskim, ako ne največjim svetovnim, vojakom. Soba je bila velika; skorogotovo se je rabila v mirnih časih za zabavo.

Billiardna miza je bila pogrnjena z velikimi zemljevidi, po katerih so debele, črne črte zaznavale zavezniško ali nemško napredovanje in slučajna mesta bitk.

Maršal Foch je pri dobrem zdravju, toda, kadar govori, se zili, kot bi bil prehlajen. Spri in se zelo tepeni, toda še ne premorejo, toda že dobro na poti poraza. Gotovo jih ne moremo takoj pogurati nazaj do Reena, toda govedno jih tja, dasiravno nudijo še vedno odločen odpor."

Foch ima čudovito vstranost. Pred nekaj tedni je prepotoval 1500 milj in ni bilo na njem nika kega znaka utrujenosti. Takoj, ko se je vrnil je pričel delati. Dasiravno je maršal Foch izvanredno navorozen, ga noben dogodek ne razburi. Ob slabih in dobrih vesteh je vedno indiferenten; trpeti pa ne more nobenega pogreska. Njegova povelja so kratka, odločna in izvršiti se morajo do pičice. Daje povelja, pusti druge, da jih izvedejo ter stoji za njimi in pazi, zagrabiti in popraviti vsako napako.

Maršal nekoliko bere, toda za telovadbo se ne briga. Je hud kadilec in daje prednost cigari za "deux sous", za dva vinarja. Gre ravno nima drugega opravila, ako skozi malo vas v bližini, ali pa hodi po cestah, kjer pogosto vstavlja kmete ter jih poprašuje o letini in koliko bodo pridelali.

Foch sam poseduje velika posestva v Bretagne. On je najbolj stromen častnik, ki se bori v tej vojni. Izgubil je vsah javnih manifestacij njemu v čast. Ne išče odlikovanj. Njegova edina želja je znagnati in storiti svojo dolžnost napram domovini.

"Ako imam tri ali pet zvezd na moji suknji, bom enako služil zavezniškom svoje domovine, kakor sem dosedaj vedno storil. Upam, da se bom vrednega skazal časti, ki mi je bila podeljena."

To so bile besede zavezniškega vrhovnega poveljnika, ko je bil povzdignjen maršala Francije.

Zgodovina pa bo pokazala, ako e je skazal vrednega časti in zapuinja, katero smo stavili nanj.

Misli

Kaj koristi človeku, če se mu računni vjemajo, ako pa nima — denarja!

Veliko ljudi mora človek leta in leta študirati, da se prepriča, da je bil utis, katerega so pri prvem srečanju napravili nanj, pravilen.

Nekateri vdiijo v belim snegu že bodočo brozgo, drugi pa vidijo v brozgi že vedno čisti sneg.

Sir je prepričan, da ga ljubijo ljudje vsled njegovega duha.

Kakšno zanimanje goji ta človek napram tej grdi ženski? — Najbrže šest odstotno.

Ne posodi ničesar onemu, ki pravi, da ti bo vedno hvaležen.

Čimvišje nosiš svoj nos, temlažje te ljudje vodijo zanj.

Če prosiš za denar, ti bodo dali ljudje vse po no svetov. Če prosiš pa za sveto, bo le redkokdo ponudil denarja.

Meni pa nikakor ne gre v glavo, da more biti kdo nezadovoljen, — je rekla mis, ko je glodala sir.

GLASILO JUGOSLOVANSKE KATOLIŠKE JEDNOTE

Ustanovljena leta 1898.

Glavni urad v ELY, MINN.

Inkorporirana leta 1900.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MIHAEL ROVANSEK, box 251, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, box 106, Pearl Ave., Lorain, Ohio.

Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neizplaćanih smrtnin: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIKI:

Dr. J. V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., N.S. Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:

JOHN GOUZE, Ely, Minn.
ANTHONY MOTZ, 9641 Ave 'M', So. Chicago, Ill.
IVAN VAROGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

GREGOR J. PORENTA, box 176, Black Diamond, Wash.
LEONARD SLABODNIK, box 480, Ely, Minn.
JOHN RUPNIK, S. R. box 24, Export, Pa.

PRAVNI ODBOR:

JOSEPH PLAUTZ, Jr. 432-7th St., Calumet, Mich.
JOHN MOVERN, 624-2nd Ave., Duluth, Minn.
MATT POGORELC, 7 W. Madison St., Room 605, Chicago, Ill.

ZDRAŽEVALNI ODBOR:

RUDOLF PERDAN, 6026 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, O.
FRANK ŠKRABEC, St. Yds. Sta. box 63, Denver, Colo.
GREGOR HREŠČAK, 407 - 8th Ave., Johnstown, Pa.

Jednotino Glasilo: GLAS NARODA.

Vsi dopisi, tikajoči se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljave naj se pošljejo na glavnega tajnika Jednote, vse priporočbe pa na predsednika porotnega odbora. Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne boče oziralo.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress" lestvici. V blagajni ima okrog \$300.000 (tristotisoč dolarjev). Bolniških podporn, poškodnin in smrtnin je že izplačala do \$1.500.000 (en milijon in pol dolarjev).

Bolniška podpora je centralizirana. Vsak opravičen bolnik si je svest da dobi podporo, kadar jo potrebuje.

Društva Jednote se nahajajo po raznih naprednih slovenskih naselbinah. Tam, kjer jih še ni, priporočamo ustanovitve novih. Društvo se lahko ustanovi z 8 člani ali članicami.

Za nadaljnja pojasnila se je obrniti na glavnega tajnika.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA J. S. K. J.

Ely, Minn., Sept. 22nd 1918.

ČETIRTO POSOJILLO SVOBODE.

Kampanja za četrto Posojilo Svobode se prične 28. septembra in se konča 19. oktobra 1918. Ljudstvo Združenih držav bo moralo zopet pokazati svoje dolžnosti za zmago vojne. Članstvo J. S. K. J. je v prejšnjih posojilih Svobode vrlo izkazovalo svojo patriotično dolžnost. V dokaz temu imamo pred seboj številke, katere je glavni urad dosedaj sprejel komaj od polovice društev, to je od 51 društev. Te številke kažejo, da je članstvo J. S. K. J. nakupilo bondev Svobode prvih treh posojil za svoto \$150.000.00 (Sto petdeset tisoč dolarjev), ter za \$16.000.00 (šestnajst tisoč dolarjev) vojno-varčevalnih znank. Druga društva, ki se niso sporočila svojih števk, so gotovo tudi vršila svoje dolžnosti. Upoštevati moramo, da je pri nekaterih društvih zelo težavno dobiti popolno poročilo, ker članstvo je raztreseno na okoli po raznih naselbinah. To da krajevnim tajnikom veliko dela, kar pa nekateri radi storijo.

Četrto Posojilo Svobode bo vseje kakor so bila prejšnja posojila. Vseled tega je upati, da bode vsak član podpisal četrtega Posojila Svobode kolikor mu bo mogoče. Pomniti moramo vsi, da je boj Amerike naš boj, pa tudi če nismo državljani ameriški. Zmaga Amerike pomeni neodvisnost in samoodlobočevanje narodov. Jugoslovani, (med katerimi smo tudi Slovenci vsteli) so specifično omenjeni v izjavah državnega tajnika Lansinga in predsednika Wilsona, da morajo biti osvobodeni. Zaradi tega moramo priznati, da se bojuje Amerika tudi za boljše bodočnost našega slovenskega naroda onstran oceana. Zato naj pomagamo kolikor kdo zamore, da bo tempelj strta avtokracijska pošast Avstro-Nemčije, da zmaga pravica nad krivico in da tako zasije lepša zarja svobode nam Slovincem in vsem zatiranim narodom!

Joseph Pishler, tajnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Cenjene glavne in društvene uradnike prosimo, naj nekoliko potpre, ker niso prišla razna poročila v to številko. Vse priobčimo prihodnji teden.

Ruska strahovlada

Ameriški poročevalci, ki so ušli iz Rusije, so bili ob svojem povratku v civilizacijo nad vse presenečeni vsprico nevednosti zuna njega sveta glede vsega, kar se vrši v Rusiji in vsprico njega hladnosti in miru.

Zunanji svet misli o teh dogodkih kot o kakih paraleli k francoski revoluciji. Vse pa kaže ter je očividno, da je bila francoska strahovlada milo in zmerno izvrševanje avtoritete potom vlade, k je bila že krivično popustljiva, če se je primerja s sedanjo v Rusiji. Na razpolago nam niso nikaka sredstva, da bi izvedeli, koliko ljudi pogine vsak dan v masa krah, kot so jih vpriporili v Moskvi in Jaroslavu ali kako velike jih je usmrčenih na cesti s streli kojih odmev je čuti skozi celo noč v vsakem velikem mestu ter kako veliko ljudje bilo enostavno umorjenih in hišah.

Mi ne moremo izračunati, koliko jih je bilo usmrčenih po celi Rusiji vsled obsodbe vojnih so-

dišč. Šele dolgo časa po vojni bo imeli idejo o številu ljudi, katere so pomorili v deželi na organiziran način. Že sedaj pa vemo toliko, da ni bila francoska strahovlada ničesar v primeri s sedanjo rusko.

Nekak pojema o razliki se lahko dobi iz brzojavke, katere je bila objavljena pred kratkim in v kateri je navedeno število 812 oseb kot število usmrčenih tekom enega tedna od strani boljševiških oblasti v Petrogradu.

Primereno je vzeti sedanji petrogradski tribunal ter ga postaviti na stran pariškega tribunala za časa strahovlade 1793 in 1794. Skupno število onih, katere je poslal v smrt francoski revolucijonarni tribunal, predstavlja le majhen odstotek števila umorjenih na različne načine po celi državi in vsled tega lahko domnevamo, da se vrši isto z ozirom na petrogradski tribunal.

Francoski revol. tribunal so v stvarili dne 8. marca 1793. Stra-

hovlada pa je bila končana s padcem Robespierre dne 26. junija 1794. Strahovlada je razdeljena v dva dela. Prvi del pred desetimi junijem 1794 in drugi del po tem času in do konca.

Bilo je v tem drugem delu strahovlade, ki je trajal le sedem tednov, ko se je izvršilo največje število usmrčenj. Dan 10. junija je datum postave Prairial, ki jemlje obtožbeno oblast braniti samega sebe. Povečanje usmrčevanj je bilo posledica padca Dantonina in njegove stranke usmilenja.

Po sprejemanju tozadevne postave dne 10. junija 1794 se je izvršilo v Parizu vsega skupaj 1220 eksekucij. To krije dobo petnajstih mesecev. V sedmih tednih, ki se sledili na to, je bilo usmrčenih 1376 ljudi. Skupno število življenj ki so bila vzeta potom formalnih eksekucij v celih 17 meseceh, je znašala vsled tega 2596.

Izvršili so nekako sto usmrčenj pred pričetkom strahovlade, a če se vzame tudi te vpoštev, bi bilo število 2700 skrajna meja.

Sedaj pa se ozirimo na petrogradski tribunal.

Nobena stvar ne kaže, da bi bil tečen, tekom katerega so izvršili 812 eksekucij, kaj posebno značilno. Izvršili se ni noben velik dogodek, da bi vzbudil tribunal k večji delavnosti. Petrogradski tribunal je usmrtil v enem tednu 812 oseb nampram 1220 oseb, katere je dal usmrtni pariški tribunal v petnajstih mesecih pred uveljavljenjem postave Prairial.

Dal je usmrtni 812 oseb nampram 1376, katere so usmrtili v sedmih tednih največjega divjanja pariške strahovlade. V enem tednu je pustil Petrograd usmrtni eno tretino kot jih je usmrtil Pariz tekom cele strahovlade.

Ljudje, ki so bili obojeni stopiti pred pariški tribunal, so se nazivali osumljeni, a Petrograd si je izmislil besedo za isti razred ter jih imenuje "talce".

V enem oziru je Petrograd izboljšal način aretacije Parizanov. Tako čitamo namprimer v isti brzojavki, da so prijeli vse osebe v činu državnih svetnikov ne ozi-raje se na njih politično naziranje. Pariški tribunal ni imel nikdar v mislih kaj hujšega kot uničenje osumljenec, ki so bili napadnih političnih-nazorov.

Cilj Petrograda pa je očividno izstreljenje izobraženega sloja. Rekli so nam, da se je Trocki skozi celo svoje življenje navduševal za Marata, da je napravil slednjega svojim junakom in ljubljencem, in da je hrepenil po priliki, da ga more oponašati. Marat pa bi se gotovo s studom obrnil od Trockega.

Celo v njegovi najbolj krvoločni predlogi kot namprimer odpošiljanje lopovov po Franciji, da more osumljene mesto da jih arc tirajo, so se rodili iz domoljubnih nagibov. Bil je izdajalec, na katerega je nameril udarec izdajalec, ki je izdajal Francijo v roke Prusiji ali Avstriji. Gabilo bi se mu izvedeti, da je idol človeka, ki je bil določen izvršiti še veliko bolj stranske zločine kot je bil katerikoli njegovih v namenu, da izda Rusijo v roke Prusiji in Avstriji.

Francoska revolucija ne predstavlja nikake primere za rusko glede krvoločnosti, še manj pa glede izdajstva in umazanosti.

Influenca

Po sinočnih brzojavkah, ki so prišle iz raznih mest, se da posneti, da se je španska influenza zelo razširila po vzhodnih državah. Poroča se o več tisoč slučajev in sto in sto smrtnih.

Položaj v Bostonu, Mass., kjer je umrlo za influenco že 81 oseb in 28 za pljučnico, je tako razburil zdravstvene oblasti, da se bile izdane posebne odredbe. Governor naroča, da naj se bolniške staze nize zavzamejo za bolnike, katere je napadla influenza, ako njihova služba ni drugje neobhodno potrebna. V svoji proklamaciji zahteva governor, da se zapro vse šole, zabavišča in drugi prostori, kjer se shajajo ljudje v večjih množinah.

Predno je bila izdana ta proklamacija, so bile bostonske šole že zaprte. Isto se je izvršilo tudi po drugih krajih države Massachusetts.

V Lyne, Mass., je 8 do 10 tisoč oseb zbolelo za influenco. Sinoči se je v tem mestu poročalo o 12 smrtnih slučajih. V Brektonu in okolici je 6000 bolnikov. Bolnišnice so prenapolnjene. V Ayer je 3000 bolnih.

Brzojavke iz več okrajev naznanjajo naglo razširjenje epidemije. Iz Camp Upton, N. Y., se poroča o 22 novih slučajev; skupaj je bolnih 169 vojakov; umrlo jih je 18.

V Camp Devens, Mass., je zbolelo za influenco 10.789 vojakov. Do večeraj opoldne je bilo naznanjenih 3000 novih slučajev v vojaških taboriščih. Do zdaj je zbolelo do 23.000 vojakov.

V Camp Dix, N. J., je umrlo 21 vojakov za pljučnico, ki se je razvila iz influenze.

Včeraj se je poročalo iz Chicago o 57 slučajih; dva sta bila smrtna.

V New Yorku je večeraj zbolelo 83 oseb.

"Pri razširjenju boleznih ni prav nič razburljivega", je rekel new-yorski zdravstveni komisar Copeland. "Nam se more še čestitati, da je bolezen pri tako velikanskem številu prebivalstva omejena. Nije ne bi bilo presenetljivo, ako bi se en dan poročalo o sto novih slučajih."

Metamorfoze

Gre desem rana, gre preko gozdov in je metulj v vonjavah cvetja, kar iz omamega objekta jo zvrbi orla kile iz zrakov.

In že je orel. Visoki brat, glej, t s teboj se nadletvam, steboj in preko tebe plavam in v višini grem dalj iskat.

Ves nizki svet si pokorim, peroti čezaj razprostram, mirno z očmi si plen izbiram, nestrujno varj navzlog krivim.

Koga bi si najprej izbral, da dvignem ga, kot Ganimeda? Poeta mar tam krivogleda? Pu — on je še na tleh brez tal.

Če bi dramatično prijel, da bi nam esaj lahko povedal: I jaz sem svet odzgoraj gledal in videl ničnost naših del.

Pa ti tam, doktrinar vtlook! Res misliš, da sveta vanko kot zajca vjameš v ozko zanko? Pozlej odjed, kak je svet širok?

A vse vas pustim, ki vam sreča ne pali čuju večno živa, ki lastni duh vam ne odkriva tajnosti, ker je brez želja.

Ktor misliš, da nosi ptica perot: Živ stvor brez hrepenenja se pod nebo ne vzpenja, po prahu, kot črva, se plazi mu pot.

In pesem gre, gre čista spet, ni več metulj in ni več orel, v višinah ji je srd izgorel, in spet brez brat agre čez svet.

V večera žarenje se potopi in zore pajčolan objame, tenak in gibel njene rame, krog rok in nog se ji lovi.

In gre, v plamenih prozornih gori pa sreča z dušo se vlačijo in potolaži njene tuge, sreč ji ranjeno poznati.

"O sestra, čim bolj si ponižana, čim bolj trpljenje te prevrta, tem večji žar iz tebe seva, tem bolj si meni približana".

In blodna duša dvigne oči: Kdo me tolažiš? — Čuj, zven: "Zdrava Marija" — in s tem glasom plava nebes kraljica sredi noči.

A pesem gre, brez sestre gre, le tiha, tajna molitva, ni tolažnica, ni Marija, in hrepenenje preko zemlje!

Najhujše se moramo pokoriti za one napake, katere — smo pozabili napraviti.

S svojimi iluzijami bi morali nospetati rok s svojimi uslužbenji. Če se jih enkrat odsvito, ni dobro vzeti jih nazaj.

Trajno vrednost imajo vedno le trenutki.

Povest majorja Donavana

(Major William J. Donovan, ki pomoč vsakemu, ki bi se nahajal je bil pred kratkim odlikovan s tam.)

Vse kaže, da je to novo obstrlejevanje zadelo del zakopa ter ga zasulo, dočim so šrapneli ranili ali ubili nadaljne ljudi. Ko sem stopil v zakop, sem zadel preko nekega mrtvega vojaka, s katerim se še le par minut prej govoril ter mu povedal, kaj je njegova dolžnost. Vse kaže, da so mu takoj po pričetku obstrlejevanja vojaki zaklicali, naj si poišče skrivališča, da pa ni hotel zapustiti svojega mesta. Zadel ga je v glavo v drobce šrapnela ter ga takoj ubil.

Upam, draga Ruth, da bi bil vesel, če bi mogel umreti tako kot je umrl on.

Nato sem šel nazaj na mesto, kjer so bili možje zakopani v podkopu. Snel sem svojo masko, slekel sukunjo ter splezal notri.

Seboj sem imel le malo potrebne orodja. Prišel sem kopati, ker sem vedel, da se je ravno pred zadnjim obstrlejevanjem zasulo na tem mestu enega moža in da mora biti njegov obraz v bližini kraja, kjer sem se jaz nahajal.

Čez nekaj časa se mi je posrečilo napraviti luknjo proti njegovemu obrazu, kajti slišal sem hropenje, a to je bilo hropenje umirajočega človeka. Nagovoril sem ga ter zaupil ostalim, a nisem dobil nobenega odgovora.

Globoko doli na levi strani moje poti je bilo čuti krike človeka ki je upil v svojem deliriju:

— Pridite sem, tovariši!

Medklici

Nihče ne more čitati zadnjega nagovora kajzerja v Kruppovih delavnicah, ne da bi se pri tem čudil nedoslednosti. Izmed številnih govorov, je ta najbolj tipično — kajzerski, kajti vse druge prekasa glede egoizma, hinavščine in potvarjanja resnice.

Tudi ga ni človeka, ki bi ob čitanju tega govora ne občutil potrebe, da mu sproti ugovarja na njegova izjavjanja.

Potem, ko se je zahvalil Kruppovim uslužbenecem, od ravnate ljev pa do zadnjega delavca, je kajzer vsem skupaj zagotovil, da ga je gnilo njih trpljenje in da je on v svoji očetovski skrbi storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da zmanjša to breme.

Kako gniljivo!

Komu se imamo zahvaliti za vse to? — je zakričal kajzer. — Sovražniku!

Zakaj torej, Viljem, se nisi vdal kot te je prosil sovražnik, da ohrani mir?

Zakaj pa si odkorakal v boj ter pel pri tem himno sovražstva?

Vsakdo izmed vas ve, da nisem pustil nobenega kamena ne obrnjenega, da skrajšam to vojno.

Da, mi dobro vemo, da si hotel zmagati tekom štiridesetih dni.

V decembru 1916 sem predložil sovražni javnosti jasno in odkrito mirovno poudbo.

Viljem, vse kar si zahteval, je bilo absolutno podvrženje.

Roganje, zasmeih in zaničevanje je bil odgovor sovražnikov. Ali si kaj drugega pričakoval, Viljem?

Oni zgoraj pozna moj čut odgovornosti.

Zalostno zate, Viljče, bojimo se da je to res.

Mi smo vsakeas pripravljeni ponuditi roko v spravo.

Kaj pa če bi jo prej malo oprali in izmili z nje kri?

Sovražnik je odgovoril z izrečno voljo uničenja, razkosanja in zroblitve Nemčije.

Tako grdo od njega! Ti seveda nisi nikdar zagovarjal ničevanja.

Tej absolutni volji de uničenja moramo staviti nasproti našo absolutno voljo, ohraniti svoj obostoj. Naše junaške čete so pokazale to voljo. Tako v napadu kot v umikanju je edina stvar, ki je važna, ta, da bo izgubil sovražnik.

Nato pa mu je opešal glas in slišal sem krič:

— Matič!...

Rad bi ti pokazal to sliko... Vijugaste stopnice, omajnat strop, ki se je držal le še za par stebrov in spodaj doli dva mlada častnika, blela in izmučena.

Še nižje pa je bilo čuti krike teh revevov, ki so zveneli še tem hujše, ker sem bil prepričan, da se jim ne more pomagati.

Ko sem se ozrl na maso zemlje sem spoznal, da mora biti to njihov grob.

Odšel sem nazaj k postojanki majorja, ga obvestil o tem, kar sem videl ter mu rekel, da hočem iti k polkovniku ter ga obvestiti.

Polkovnik pa je bil cele štirinajle vstran. Vse transportacije so bile prekinjene in bilo je zgo daj zjutraj.

Vse to me ni oviralo. Dobil sem moža s puško in skupaj sva odkrakala k polkovniku ter mu sporočila o dogodku. Nato sem dobil pionirje, s katerimi sem šel nazaj ter pričel z delom.

Edina tolažba pri vsem je bila ta, da so pionirji dognali, da je bil podkop tako popolnoma uničen ter da bi bila vsaka rešitev podstati nemogoča. Vsled tega leži se daj v nekem lovenskem gozdu skupina vojakov, ki so končali vojno.

Vedeti moram, da smo bili ta krat še pod francoskim poveljstvom in francoske čete so bile zelo prijazne z menoj.

Pozneje so me pozvali ter mi povedali, da sem dobil vojni križec.

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

— Pridite sem, tovariši!

O slovenskem časopisju v Ameriki

vensko časopisje je za slo-
vni narod v Ameriki življen-
pomena. V veliko večji me-
časopisje v starem kraju
asopisje v Ameriki veliko na-
namreč nalogo stalnega
ranja stika med posamezni-
nji prebivalstva. To velja
vseh listov, tako angleških
nih v drugih jezikih.

tujejezične liste pa velja še v
večji meri, kajti v števil-
lučajih je list edini vir, ki
nja širše sloje enega ali dru-
narodov za dejanske tudi in-
je tak list obenem tudi in-
za vsakovrstne informacije
svete.

venski listi v Ameriki so se
liti iz dejanske potrebe slo-
tega naroda in tej deželi. Ka-
tro je prišlo v deželo gotovo
to izselencev, so slednji ta-
potrebovali glasila, ki bi jih
o v medsebojni zvezi ter in-
sralo glede najvažnejših do-
v doma in po svetu.

ko so predstavljali ti sloven-
isti od prvega vstanovitve
ga posameznega vez, ki je
la različne skupine, ločene
raju.

vsem umevno je, da so se lo-
isti glede svojega prepriča-
smeri pisanja. To je umev-
ditega, ker so pa ljudje raz-
prepričani v tem ali onem
sili svojo dolžnost v smislu
menjeno že goraj.

si ljudje doma niso bili va-
redno čitati časopisov, vsaj
manjših krajev. Čitali so le
te nabožne in poučne vsebine
zne periodične liste, katere
šiljala ta ali ona stranka v
propagandne svrhe.

večji slovenski list, to je
nik, je imel v starem kraju še
nedavnim časom približno 8
starih naročnikov, kar je
sovati dejstvo, da so listi kro-
navadili iz roke v roko ter da
i po kavarnah, čitalnicah in
zaveznih društvih na sploš-
azpolago vsakemu.

sopisja v smislu kot ga ima
rika se zdaj ne pozna. Temu
zrok precejšnja cena ter dej-
da ljudje niso vajeni listov
v toliki meri kot jih čitajo
nerki.

sopisje v Ameriki predstavl-
je vso drugačno moč kot je
stavlja časopisje v starem
u. V Ameriki ne more nihče ži-
brez časopisov ter je postal
pis za vsakega vsakdanja po-
na duševna hrana.

tanje časopisov je postalo ta-
plošno in tako vkoreninjeno,
e občuti kot dejansko pomanj-
e, če človek skozi nekaj dni
lobi v roke tega ali onega
olj priljubljenega lista.

meriško časopisje je v prvi vr-
zaruh demokratičnih pricipi-
na katerih je zgrajena naša
domovina. Časopisje kontro-
vse javne zadeve ter se po-

stavi vsakemu poskusu po robu.
potem katerega bi se skušalo za-
nemarjati visoke principije naše
demokracije. Ameriško časopisje
je nadalje v večji meri kot evrop-
sko izraz javnega mnenja in te-
ženj naroda.

Ze iz tega priprostege vzroka
predstavlja časopisje velkanske
moč, katero mora vpoštevati vsa-
kdo, ki se nahaja na kakem tudi
odgovornem stališču.

Kar velja za ameriško časopisje
v splošnem, velja tudi za sloven-
ske liste, ki so namenjeni naši slo-
venski javnosti.

Slovensko časopisje v Ameriki
po je tem večjega pomena radi
dejstva, da ni časopisje kapitali-
stov ali kakih posameznih interes-
nih skupin, temveč da je predsta-
vitelj in prvobojevnik slovenske
ga delavstva v Ameriki, ki pred-
stavlja ogromno večino naših pri-
selencev. V tem oziru so naši slo-
venski večje važnosti kot marsi-
kateri veliki angleški lokalni listi.

Naši listi so namreč verna slika
teženj našega slovenskega delav-
skega naroda v Ameriki, odsev
njegove duše, merilo njegove izo-
braze in njegovih teženj ter ne-
ustrašeni bojovníki za pravice, ka-
tere so po temeljnih zakonih za-
jamčene vsakemu, in prav poseb-
no še delavcu-trpinu.

Ameriška vlada in žujo vred tu-
di vse krajevne in državne obla-
sti, se poslužuje časopisja kot naj-
bolj uspešnega sredstva za razši-
ranja vseh vesti tikajočih se dr-
žavnih poslov in mednarodnih za-
dev. Amerika ni dežela kot je de-
žela doma, ko stopi cesarski birž
po jutranji maši na oder ter ozna-
nja "turbi et orbi" pametne od-
loke cesarskih priganjačev in ta-
tov dnevnih luči, ki se pasejo na
masnem travniku, katerega vzdr-
žuje delavska masa.

V Ameriki je to vse drugače.
Vlada ve, da ima opravka s pol-
novrednimi državljani, ki znajo
presoditi stvar in katerim je dol-
žna odgovor za vsak korak ki ga
stori. Za svoje izjave se torej po-
služuje časopisja, katero podpira
s tem, da racuna malenkostne
potne pristojbine za razposiljanje
po širnih Združenih državah.

V interesu ameriške vlade je
da izve vsak posamezni človek za
vsako malenkost in za vsak korak
ki ga stori vlada kot predstavite-
ljica in izvrševalka ljudske volje.
V avtokratičnih državah kot
sta Nemčija in Avstrija pa je čas-
opisje, vsaj oficijelni in ne proti-
vladni in revolucionarni del njega-
le sredstvo, da se meče narodu pe-
sek v oči in ga pita s praznimi in
visokoletečimi frazami v ljubezni
do raznih propadlih vladarskih
rodov, ki skušajo še v zadnjem
trenutku rešiti svojo pregrešno ko-
žo pred opravičenim srdom vana-
nega naroda.

Noben slovenski list v Ameriki
ni še nikdar propagiral misel, da
bi morali naši rojaki v tej deželi

čitati izključno slovenske časopi-
se. Nasprotno so vsi listi svojim
čitateljem priporočali, naj se ne
angleščine ter čitajo angleške li-
ste, ker bodo znali v takem sluča-
ju ceniti v temvečji meri vrednost
lastnih slovenskih listov.

Slovenski listi v Ameriki so že
kot rečeno vršili veliko in pomem-
bno nalogo. Naš narod, ki je pri-
šel iz avstrijske ječe in kojega duh
je bil še poln vsakovrstnih pred-
sodov in umetno vcepjenih nazi-
ranj, se je navajalo k spoznavan-
ju svobodnih ameriških naprav-
ljih s tem navajalo tudi k ljubezni
do teh naprav.

V neštevilnih člankih so listi
povdarjali ter razlagali ljudem ves
pomen demokratičnih institucij ter
kazali na razliko, ki obstaja med
svobodno republiko in avtokratič-
no državo kot je Avstrija.

Rekli so našim ljudem, da je
tukaj postava to, kar hoče narod
in čemur da izraza potoma svojih
izvoljenih zastopnikov v kongre-
su. Rekli so jim, da ni v Ameriki
"fake" parlamenta, kot je na Du-
naju, katerega lahko razpusti av-
strijski cesar, kakorhitro se mu
zdi za to primerno, namreč, če
postanejo zastopniki avstrijskim
narodov malo preveč okritosčni v
svojih izjavah.

V takem slučaju pošlje avstrijs-
ki cesar ljudske "zastopnike" na
državne stroške domov ter se
prične voziti vladni voz s pomočjo
klukastega parafraga 14, ki pred-
stavlja največjo ironijo v zgodo-
vini ustavnega življenja narodov
in držav. Zgodi se pa lahko celo
da pošlje v parlament polnice in
žandarje, ki dajo ljudskim za-
stopnikom na znanje, da je s ce-
sarskim patentom tega ali onega
dne državni zbor razpuščen.

Vsega tega ni tukaj v Ameriki
in to so naši slovenski listi nepre-
stano povdarjali svojim čitatel-
jem. Dopovedovali so jim, da je
ameriška demokracija pristna, da
ima tu v Ameriki vsak človek, ki
ima glavo na pravem mestu ter
dosti ambicije in energije, prilike
povspreti se do najvišjega mesta
ter si pridobiti ugledno mesto med
svobodnimi ameriški državljani.
Rekli so jim, da ni tukaj nika-
kega protekcionizma, temveč, da
se ohrani in boju za življenje na
površju le znožni, da pa izgrine
v morje pozabljeno vsak, ki je
slabši in omahljivec.

Slovensko časopisje v Ameriki
je pa še drugega pomena. Vsak
časopis ima gotov krog naročni-
kov in stalnih čitateljev, ki sma-
trajo dotični list za svoje glasilo
in za vodnika v zadevah, glede
katerih si sami ne morejo in ne
znajo vstvariti sodbe. Tak časopis
je s tem tudi posredovalec med ro-
jaki, ki se nahajajo v njegovem
krogu.

Časopisje je dalo na razpolago
ljudem svoje kolone, v katerih la-
ho rojaki razpravljajo o važnih
dogodkih in posameznih slovenskih

naselbinah in kjer lahko povsem
odkrito in neovirano dajejo izraza
svojim nazorom glede te ali one
javne zadeve.

Se eno stvar je pripisati v za-
služno knjigo slovenskega časopi-
sja v Ameriki. Ono namreč, da
iz principa ne priobčuje osebnih
napadov na tega ali onega ter od-
klanja vse dopise in sporočila, ki
imajo kaj takega za predmet. Zgo-
dilo pa se je že večkrat, da je ta
ali oni list preobčel kak oseben na-
pad. V takem slučaju so stali pro-
ti njemu vsi drugi slovenski listi
in krivce je moral umolknuti ali
se pa javno opravičiti.

Kot smo razvideli iz kratkega
orisa delovanja slovenskega časopi-
sja, vrši slednje velepomemb-
no in važno delo v kulturnem
življenju slovenskega življa v
Ameriki.

Amerik tega je tudi dolžnost
slovenskega naroda podpirati svo-
je časopise ter dati na to, da se
ne izpridi in zide na stranpota.

Sedanji položaj

tolmači madjarski "Vilag" precej
pesimistično.

— Predstavimo si, — piše, —
da se posreči, kar je zamislil ge-
nij Ludendorffa. Na zapadu je
fronta entente razbita po nem-
skih silah. Francoska vojska u-
jeta. Ostanke angleških čet so si
rešili preko kanala.

V Makedoniji je Sarrajl pobe-
nil. Italijani, pregnani so pre-
plovili v Tripolis. Iz Mezopotamije
je so Angleži izgnani in nad vse-
mi evropskimi lukami gospodari
jo Nemci.

To bi pomenjalo zmagu.

A kaj sledi iz te zmagu?

Centralne vlasti imate Evropo.
ententa mase. Vojska se izpremi-
nja v gospodarsko. Ententa blo-
kira Evropo...

To vse je seveda fantazija. To-
da, imeti moramo na umu, da te
vojne ne bijejo samo vojske, am-
pak narodi, flote, kontinenti, za-
loge živeža, flate, kontinenti, za-
ter da v slučaju militaristične —
zmagu stoji pred nami nedogled-
ne perspektive.

To tolmačenje v resnem madjar-
skem listu je velikega pomena za
vsak poedini narod. Pred vsem
zahteva vsega uvaževanja naga-
ljanje "socialnih odnošajev". —
Vsak poedini narod je vpleten v
ta svetovni konflikt, s svojo po-
litično, prosvetno, socialno in go-
spodarsko močjo. In to dejstvo
zahteva organizacijo vseh naših
energij, da srečno izidemo iz tega
konflikta. Treba, da koncentriramo
vse naše javno življenje.

To je borba narodov, v kateri
podležijo tisti, ki v usodnem tre-
notku ne bo znal naglašati svojih
pravic in uveljaviti svojih zahtev
do življenja in eksistence. —
Vsa politično-socialna organiza-

"Ozdravi kilo, kot sem jo jaz".

Star kapitan je ozdravil svojo
lastno kilo, potem ko so mu
zdravniki rekli: "Pustite
se operirati, ali pa
bodele umrli".

Njegovo zdravilo in knjiga se pošlje
zastonj.

Kapitan Collings je vozil po morjih
mnoho let. Slednje je dobil dvojno kilo
in ni moral samo ostati na suhem, tem-
več je moral biti več let tudi v postelji.
Poskusil je zdravila za zdravljenje in
pas za pasom. Pa ni imel uspeha. Sled-
nje mu je bilo rečeno, da se mora pod-
vreči nevarni operaciji, ali pa mora u-
mreti. Napravil ni ne tega, ne onega,
temveč se je sam ozdravil.

"Moje in žene, ni treba se rezati in ne
potrebujete pasa".

Kapitan Collings je proučil sam svoje telo
in slednje je iznašel način, po katerem
je postal zdrav, močan in srečen človek.
Vsakdo se more poslužiti tega načina,
ki je čisto priprost, lahek, zanesljiv in
brez stroškov. Vsakdo s kilo bi moral
imeti Collingsovo knjigo ki mu pove, kako
se more ozdraviti, kako se more vsakdo
poslužiti načina v svojem stanovanju
brez kakršne koli zdravila in
posljo ZASTONJ. Vse se pošlje vsake-
mu, kdor izpolni dolenji kupon, katerega
izpolni in odpošlji takoj.

KUPON ZA KNJIGO O KILI IN ZDRAVILU
BREZPLAČNO.

Kapitan W. A. Collings, (Inc.)
Box 47 C, Watertown, N. Y.

Prosim pošljite mi Vase BREZ-
PLAČNO zdravilo proti kili ter knji-
go brez kakršne obveznosti od moje
strani.

Ime

Naslov

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SLOV. DELAVSKA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:
Predsednik: IVAN PROSTOR, 1008 Norwood H'd., Cleveland, Ohio.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 118, West Newton, Pa.
Glavni tajnik: BLAŽ NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.
1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.
2. Pom. tajnik: ANDREJ VIDRICH, 20 Main Street, Conemaugh, Pa.
Blagajnik: JOSIP ZELER, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pom. blagajnik: ANTON HOČVAR, R. F. D. 2, Box 29 Bridgeport, Ohio.

NAZORSKI ODBORI:
Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 96, Wilkes, Pa.
1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabian St., City View, N. S. Pittsburg, Pa.
2. nadzornik: IVAN GROŠNJI, 835 E. 18th St., Cleveland, Ohio.

FOROTNI ODBORI:
Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 12, East Mifflin, Pa.
1. porotnik: FRANK TEROPČIČ, R. F. D. 2, Box 146, Fort Smith, Ark.
2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 So. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:
Dr. JOSIP V. GRAHEK, 645 E. Ohio St., Pittsburg, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO:
"GLAS NARODA", 22 Cortlandt Street, New York City.

Ocenjena društva, ostanke njih uradnikov, so ugodno proklamirali, pošiljati
vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar-
daj se pošlje edino potoma Poštne, Express ali Bančni denarnik
nakazila, nikakor pa ne potoma privatnih čkov. Nakazila naj se
naslovijo: Blaž Novak, Tittle Trust & Guarantee Co. in tako naslov-
ljene pošiljajo s mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.
V slučaju, da opasijo društveni tajniki pri poročilih glavnega taj-
nika kako pomanjkljivosti, naj to nemudoma nasnanijo uradu glavnega
tajnika, da se v prihodnje popravi.

BRAZILIJA IN AVSTRIJA. Čimbolj prazno je srce, tem
manj prostora je v njem.

Brazilijski poslanik je odpotoval z
Dunaja. — Me dobema državama
obstoji vojno stanje. — Vojno
brodovje bo pomagalo zaveznikom

Washington, D. C., 25. sept. —
Med Brazilijo in Avstrijo obstoji
vojno stanje, dasiravno ni nobe-
na stranka napovedala vojne. A-
meriški poslanik v Braziliji je
sporočil v Washington, da je bra-
zilski poslanik zaprl poslanstvo
in odpotoval v Brazilijo; naspro-
no pa bo avstrijski poslanik v
kratkem odpotoval iz Rio de Ja-
neiro v svojo domovino.

Po vzgledu Združenih držav je
Brazilija nekako pred enim letom
napovedala Nemčiji vojno. Zdaj
je storila isti korak glede Avstrije
in iz istega vzroka, ker so pod-
morski čolni nepostavnim potom
zadrževali brazilske trgovine.

V februarju je Brazilija posla-
la avstrijski vladi protest, kakor
prej Nemčiji, proti napadu pod-
morskih čolnov na brazilske ladje.
Ker poveljniki navzile temu niso
dobili zmernejših povelj, je sma-
trala brazilska vlada za primerno,
da prekine diplomatske zveze z
Avstrijo.

Skadron brazilskih bojnih ladij
operira v evropskih vodah že več
časa.

Brzojavna zveza z Rusijo.

Commercial Cable Co. je nazna-
nila, da je mogoče brzojaviti v
Rusijo, ker se je obnovila brzo-
javna zveza skozi Kitajsko in Si-
birijo s Samaro, Ekaterinburgom
in Ufo v evropski Rusiji.

Pogajanja v Bernu.

Bern, Švica, 25. sept. — Ameri-
sko-nemška konferenca glede iz-
menjave ujetnikov se je večeraj
pričela pod predsedništvom švi-
carskega pooblaščenca Pavla Di-
nicherta. Konferenco je otvoril
švicarski predsednik Calender.

Ameriški delegati so: poslanik
na Nizozemskem John W. Gar-
rett; novi poslanik na Angleškem
dvoru John W. Davis; general
Kernan, zastopnik armade; kapi-
tan Hough kot zastopnik mornarice;
polkovniki Grant, Shartle
in Ashburn, kapitan Stone; Sto-
ry kot zastopnik justičnega de-
partementa in major Perkins za
Ameriški Rdeči križ.

Nemški zastopniki: Princ Ho-
henlohe-Langenburg, grof Mont-
gelas, polkovnik pl. Fransecky,
svetnik pl. Keller, major Brandt
in kapitan Wilke pl. Hindenburg
za mornarico.

Wilke pl. Hindenburg je nekak
feldmaršala Hindenburga.

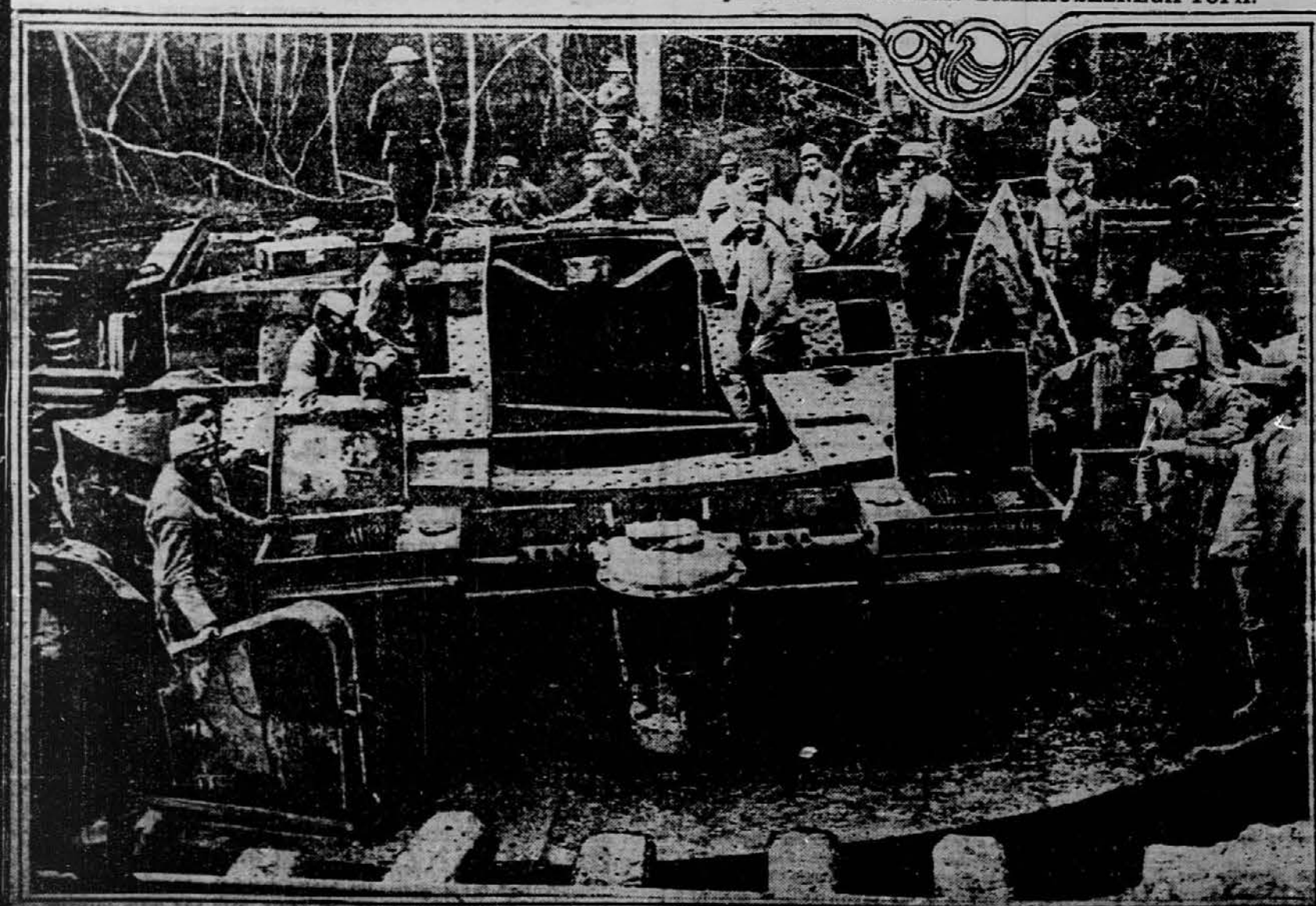
UTRINKI.

V peklu pride, komur bi bilo v
nebesih predolgočasno.

Unanje je izbilica, izpolnenje
omejitev.

Pregledati prilizjenca se še ne
pravi lahko pogrešati ga.

FRANCOSKI IN AMERIŠKI INŽENIRJI PREISKUJEJO PODS TAVEK NEMŠKEGA DALEKOSEŽNEGA TOPA.

FRANCO-AMERICAN ENGINEERS EXAMINING PLATFORM OF GERMAN LONG RANGE GUN
in the OLD MARNE SALIENT
© BY PRESS ILLUSTRATIONS CO.

Zakaj poskusi?

Zakaj postati fizično brez moči?

Najboljše ni predobro, kadar se gre
za zdravje. Zelo drago je in nevarno,
najti pravo zdravilo, s katerim se mo-
re dobiti zdravje. Zakaj tedaj poskusi?

Dobite zavoj slovičnega Bolgarskega
Krvnega Čaja — za zaprtje, slabo pre-
bavljanje, bolezen na jetrih, lednicah,
želodcu in v krvi. Vase zdravje se bo
izboljšalo, oči bodo postale bolj žive,
vasa koža bo postala bolj sveža in
zino, ki bo zadostoval za 5 mesecev, je
po pošti \$1.25; 4 zavoji po pošti \$4.00;
stvo matere narave za celi sistem na
majljaji in najbolj zdrav način. Dela-
je nazlo in gotovo s tem, da se jetra
vzpos

Magdalenina kita

Francoski epikal JEAN RAMEAU.

31

(Nadaljevanje.)

Starce je nehoti vztrepel in desno lice mu je začelo drgetati. — Tako? — Pri jelkah? — Da, tam je tisti prostor, presneto! Kdo bi jima povedal? — Hm, nekdo je moral naznaniti.

V tem trenutku sta se pa oba ozrla, kajti na vrt je stopil zandarmerijski stražmojster iz Aigues Vives.

— Tako! — je vzkliknil veselo, ko je prišel k Roumiguasu. — Sedaj ga pa imamo.

— Koga? — je vprašal viračar.

— Larroquovega morileca.

— Ali se šalite?

— Ne, jez se ne šalim. — Na sodnijo je prišlo pismo brez podpisa in v pismu je bilo rečeno, kje lahko dobimo material za nadaljnja raziskovanja. — Našli smo orožje in nekaj obleke. — Moji ljudje so v tem trenutku morda že vjeli morileca.

— Kdo pa je morilec?

— Nek gotovi Emile Montguilhem.

— Ni mogoče!

In starce se je obrnil k Silveru rekoč:

— Vremi fant, da mi je žal!

Tedaj pa Silver ni mogel več zadrževati svoje jeze in svojega razburjenja:

— Nesramnež! — je zakrčal. — Vi ste ga naznanili! — Toda rečem vam, če bo sedel moj brat pred porotniki, boste sedeli vi na njegovi strani! — To si zapomnite, gospod Roumiguas!

Zatem je začel leteti proti vasi.

Gnan od slepe jeze, razburjenja in sovraštva ni niti vedel, kako je dospel do prvih koč. In tam je videl, kako so ljudje prihajali iz hiš ter se odpravljali proti koncu vasi. — Krog Emileve koč je bilo vse črno. Na pragu je stal zandar.

Silvere je hitel naprej do župnišča. Šel je skozi vrt, odprl vrata in našel v sobi župnika in Jakobino v zaupnem pogovoru.

— Gospod čna Jakobina — je rekel povsem mirno. — Sedaj vam bom pa povedal, zakaj ne morem postati vaš mož. — Zaradi tega ne, ker sem brat zavrtnega morileca. — Moj brat Emile je zaklal Larroqua.

Zatem je zopet odšel.

Jakobina in abbe sta odprla usta in se spogledala. — Dolgo, dolgo časa nista mogla vsled samega presenečenja izpregovoriti nobene besede. Šele ko sta zashlala šum na ulici, sta stopla k oknu.

Jakobina je pogledala na cesto in videla v daljavi Emila med dvema modrooblečenima človekoma.

— Da, res je!

— Kaj je res? — je vprašal župnik.

— Emila peljejo.

Novica se je z bliskovito naglico razširila po celi vasi.

Krog Emileve koč je bilo najmanj trideset ljudi. Drugi so prihajali z vseh strani. Radovednost je postala nalezljiva ter se je hitoma razširila med vse prebivalce.

— Jaz grem v vas — je rekel abbe Bordes.

In ne da bi izgubljal časa, je vzel klobuk in odšel. — Jakobina je šla za njim.

Prišla sta do Emileve hiše, ki je pa bila prazna. Vsi ljudje so hoteli proti zaviti stezi. — Jakobina je tekla za njimi. — Najprej je opazila dva zandarja z nasajenima bajonetima in slednjic Emila.

— Ah, kakor mrlje! — je vzkliknila.

Vpadlih lie, sklonjen in neprestano kašljajoč je stopal Emile proti zaporu.

Mlada deklica je obstala. Bala se je, da bi ne omedlela. Naslonila se je na jelko in gledala za čudno procesijo, ki se je vila v dolino.

Vsi ljudje so se pogovarjali o Montguilhemovih.

— Kdo bi si mislil, kdo bi si mislil.

— Jaz sem pa vedel. — Vedno je bil tako sam zase!

— Da, res, človeku se pa res ne sme zaupati.

— Najbrže ga je hotel okraštiti.

— Zaenkrat se še ne ve. — Prebrisan je že moral biti, da se je znal tako skrivati.

— Pa res, koliko časa je vlekel oblasti za nos!

— Kje ga bodo obesili? — V Aigues Vives?

— Ne, v Tarbesu.

Abbe Bordes se je vrnil k svoji nečakinji.

— Pojdva domov — je rekel. — To ni zate.

Odpravila sta se po poti, vodeči v vas. — Nobene besede nista izpregovorila.

Abbe je šel sklonjene glave, roke na hrbtu, Jakobina je pa hodila kakor v sanjah.

Solnce se je bližalo zatonu. — Za Gargosom je bilo nebo pokrito s črnimi oblaki. Noben list ni vztrepel na drevesu.

Jakobina in abbe sta stopila v župnišče. Ko sta sedela v obednici, sta se spogledala in gledala dolgo, dolgo časa.

Zatem je padla mlada deklica župniku pred noge in mu objela kolena. Pridružen vzklik se ji je izvil iz grla in po dolgem ihtenju je zajela:

— Oh, stric!

Abbe jo je dvignil in rekel:

— Jaz prav dobro vem, kaj misliš. Upam pa tudi, da izprevidiš, da je sedaj vsaka prošnja brezuspešna. — Silvera nočem več videti in ti prepovedujem izgovarjati njegovo ime v moji navzočnosti.

Te besede je izpregovoril s hladnim, trpkim glasom.

Jakobinin jok je pa postajal vedno močnejši je ganil slednjic celo starega župnika.

Ponudil ji je sedež poleg sebe, objel jo je krog vratu in začel prijazno govoriti:

— Nikar ne jokaj, moj otrok. — Rad te imam, neskončno rad in trpim s teboj vred. Pri vsem tem moraš biti pa tudi pametna. — Ti si vendar potomka ugledne in poštene rodbine. Noben Marcadien ni napravil zločina. — Najini sorodnik ti bi ne oprostili niti meni niti tebi, če bi se poročila z bratom morileca. To bi bilo nekaj strašnega!

— Saj vem, stric, saj vem — je odvrnila deklica. — In vsled tega je tudi moj obup tako silen. Sedaj ni mogoče več popraviti. — Zdaj je vse končano. — Jaz ne bom mogla postati njegova žesna. — O moj Bog, kaj bo z menoj!

Glavo je položila na mizo ter začela bridko jokati.

Abbe Bordes je bil zelo ginjen in jo je poskušal tolažiti. — In vse, kar ji je povedal, je bilo pošteno in opravičeno. Toda kaj, če ne bi hotela Jakob na tega vpoštevati.

— Ti si še mlada, zelo mlada, Jakobina. — Poglej, koliko let imaš še pred seboj. — Na potovanje boš šla in v svetu se boš seznanila z drugimi ljudmi. Se sama ne boš vedela, kdaj boš pozabila uboga pastirja.

— O, stric!

— Saj pravim, saj pravim — je odvrnil abbe. — Gaston Roumiguas vendar ni bil niti prvi niti zadnji. Če ga na noben način nečeš, bo seveda treba pogledati, če bi se kje drugje dobilo kaj boljšega. Prepričana bodi, da se po preteku šestih mesecev sploh ne boš več spomnila divjaka iz jame. — Boš videla, jaz ti rečem, da bo tako.

Ona mu je pa strastno nasprotovala in rekla:

— Nikar ne govori tako, stric. — Ti ne veš, ti si ne moreš predstavljati, kako zelo ga ljubim. — Vremi mi, da se ne bom nikdar poročila s kom drugim. — Meni lahko veruješ. — Moje življenje je sedaj brez vsakega smisla.

— Hm, hm. — je zamrmral starce. — Potemtakem bi te pa še najprej odzdravil v samostanu.

— Dobro, stric, le pelji me v samostan. — Prišežem ti pa pri živem Bogu, da ne bom nikdar več zapustila samostana.

Prepričana je bila, da abbe ne bo zadovoljen s takim sklepom.

— Moj otrok, — je zajecal, ker se je zelo bal odgovornosti za mladega dekleta — jaz bi te nikdar ne silil v tako stvar, ker si pa sama rekla, naj bo. — Pojdi torej v samostan in prosí Boga, da ti bo dal dovolj moči, da boš izvedla ta svoj načrt.

Deklica pa s tem nikakor ni bila pomirjena. Namesto, da bi bila vesela, ampak je vsa jezna vstala ter odšla iz sobe.

Šla je v svojo sobo in tam več kot dve uri ihtela. — Stari župnik je sicer parkrat trkal na vrata, pa mu ni hotela odpreti. — Ležala je na postelji na oni postelji, kot je ležal malo prej Silver in se je vdala svoji strašni bolečini.

— Torej bom umrla kot nuna? — je jecala in si brisala solze ob blazino. — Jaz, da bi bila nuna? — Jaz?

Vstala je, kajti v njenem deviškem mladostnem telesu se je po rodila strast do uživanja in življenja.

— Jaz da bi bila nuna? — je ponovila tresoč se. — Ne, to ni mogoče. — To ni mogoče! — O, Silvere, kaj me briga, če si ti brat morileca ali če nisi! — Meni je čisto vseeno. In vrjemi mi, Silvere, da bi te nič manj ne ljubila, tudi če bi bil ti sam morilec. Ali mi je treba vprašati, kaj mislijo moji sorodniki o tem? — Kaj koga briga? Pa sem bila res neumna, da sem se ozirala na govorice ljudi.

Vstala je, odprla okno in skočila na vrt. Na vsak način je hotela obiskati svojega prijatelja.

Bi jo je krog osme ure zvečer. — Preko gora je pihal močan veter. — V daljavi se je bliskalo. Vse to je naznanjalo vihar.

Jakobina je šla skozi vrt ter se odpravila proti vrtovini. Bila je taka meglina, da ni razločila pedi pred seboj. Če je slučajno dospela med skale, je morala toliko časa čakati, da ji je blisk nekoliko razsvetlil pot.

Po dolgem naporu je dospela slednjic do jame.

— Silvere! — je vzkliknila.

Nihče ni odgovoril. — Niti oslovega stopicanja ni bilo čuti.

— Silvere! — je zakričala še enkrat.

Tedaj je vstopila. — Tipala je po golih stenah in iskala, toda o Emilevem bratu ni bilo nobenega sledu.

— Bog ve, kje je? — se je vprašala. — Prej ga nisem videla pri ljudeh. — Morda se je skril kje pri očetovi hiši? — Da, tam mora biti!

Odpravila se je zopet proti vasi.

Bliski so jo slepili ter ji kazali pot.

Slap je bil čudovito narasel. Njegove kaplje so padale prav do cerkve. Jakobino je bilo zadelo par kapljic in ko jih je čutila na svojem golom vratu, se je nehoti stresla. V župnišču je bila še luč. — Abbe je torej še čul.

Mlada deklica je šla po cesti in dospela do Montguilhemove hiše. Prednja vrata so bila zaprta. Odprta so bila samo zadnja, vodeča na dvorišče.

Vstopila je, pa ni videla ničesar. Vsi prostori so bili temni. Blodila je po koč in čakala. Toda niti Silvera niti njegovega očeta ni bilo od nikoder.

Vsled tega se je odpravila po stezi proti Aigues Vives. Na nekem ovinku je opazila v svetlobi bliska črno postavo. — Silvere je stal na visoki skali.

— Silvere! — je vzkliknila deklica ter skočila k skali. — Par trenutkov kasneje je že klečala pred njim ter mu objela noge.

— O moj Bog, kako silno sem se bala zate! — je vzkliknila. — Vremi mi, da te že celo uro iščem. — Kaj pa delaš tukaj?

— Očeta čakam — je odvrnil hladno.

— Kje pa je oče?

— Zdi se mi, da je na pašniku. — Tukaj ga čakam, kajti nočoj se mora vrniti. Na vsak način mu moram jaz prej povedati, kaj je storil Emil, kot da bi mu povedali drugi ljudje. — Bog ne daj, da bi že medpotoma kaj slišal. — Kaj bo rekel! — Bog, Bog, to bo smrten udarec zanj!

In Silvere je napejal ušesa ter poslušal.

— Gospodična Jakobina — je vprašal slednjic. — Ali ne slišite zvonjenja? — Zdi se mi, da so ovčji zvonci. — Poslušate! Natančno poslušajte!

Toda veter je preveč divjal, da bi bilo mogoče razločiti zvončkanje.

Šele zatem je vprašal Emilev brat:

— Zakaj ste prišli sem, gospodična Jakobina? — Ali me ne sovražite? — Ali ne veste, da se ne smete približati bratu morileca?

— O, Silvere, — je odvrnila in ga objela. — Jaz sem česeno prišla. Prišla sem ti povedati, da te ne bom nikdar več zapustila! — Midva se ljubiva. Samo moj stric nasprotuje najini poroki. Ne brigajva se za strica, ne brigajva se za tvojega očeta. — Veš kaj, pojdva proč iz tega kraja. — Pojdva kam daleč, da naju ne bo nihče več videl. In ko bom stara dvajset let, se bom poročila s teboj. Pojdi z menoj, Silvere! Pojdva nasproti tvojemu očetu. Prosi ga za blagoslov in on ga nam bo dal. Še nočoj bova odpotovala. — Ali slišiš, ali me razumeš? — Jaz sem tvoja! — Moje telo je tvoje in moja duša je tvoja! — Pridi, oh pridi!

Objela ga je krog vratu in na svojih licih je začutila njene zgočene ustnice.

— Pridi, pridi!

In odpravil se je mižeč in počasnega koraka v temno noč. Vojdilo so ga njene mečke, po spomladni dišeče roke.

Ko sta dospela na ono mesto, kjer je umoril Emile svojo žrtev, mu je zastal korak. Komaj slišno je zašepetal:

(Dalje prihodnjic.)

Zdravim samo moške.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specialista v Pittsburghu in ima 28-letno izkušnjo v zdravljenju moških bolezni.

Zastupljenje krvi zdravi s sloviti 606, ki ga je izmislil profesor dr. Ehrlich. Ako imate izpuščaje in mozele po telesu, v grlu, ako vam izpadajo lasje, ves boli v kosteh, pridite in čistil vam bom kri. Nikakor ne čakajte, kajti ta bolezen se preneša naprej.

Vso izločevanje iz kanala za izpuščaje vode zdravim po naj-novejši metodi in v kolikor mogoče kratkem času. Kadar poznate, da imate več moške moči, ne čakajte, temveč pridite in vrnil vam bom moško moč.

Kilo ozdravim v 30 urah brez operacije.

Bolečine v mehurju, od česar prihajajo bolečine v hrbtu in križih, palenje pri mokrenju in ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.

Uradne ure: V ponedeljek, sredo in petek od 8. jutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in soboto od 8. jutraj do 8. zvečer. V nedeljo do 2. popoldne.

Po pošti ne delujem. Pridite osebno. Ne pozabite ime in številke

Dr. KOLER, 638 PENN AVE

PITTSBURGH, PA.

Slovenski zdravnik.

In ostale bolečine te vrste zdravim z največjo gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, lisaj, škroflje in druge kožne bolezni ki nastanejo valed nečiste krvi, ozdravim v kratkem času, da ni treba ležati.